

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ДОХОДИ, ВИТРАТИ, РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД НАДАННЯ
СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА"

здобувача: Горової Марії Володимирівни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Степаненко О.І. _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Степаненко О.І. _____

Київ – 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 66 сторінок. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 52 сторінках друкованого тексту. Робота містить 13 таблиць, 23 рисунків, список використаних джерел із 42 найменувань, додатки.

Доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг в системі бухгалтерського обліку ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА"

Об'єктом дослідження є доходи, витрати, фінансові результати операційної діяльності підприємства при наданні страхових послуг, їх облік та аналіз.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку доходів, витрат, результатів діяльності від надання страхових послуг суб'єкта господарювання. Аналітична оцінка структури та якості результатів діяльності, аналіз рентабельності підприємства.

Мета кваліфікаційної роботи. Розкрити особливості обліку доходів і витрат від операційної діяльності; дослідити методичні аспекти побудови системи обліку фінансових результатів базового підприємства. Провести практичне аналітичне дослідження рівня, динаміки та структури доходів і витрат, визначити їх вплив на фінансові результати від операційної діяльності; дослідити рентабельність підприємства виходячи з витратних, ресурсних та доходних показників.

Необхідність реалізації поставленої мети зумовлена вирішенням наступних завдань:

1) розглянути теоретичні аспекти порядку визнання доходів, витрат, результатів діяльності від надання послуг страхування, узагальнити підходи до їх класифікації для потреб бухгалтерського обліку;

2) розкрити порядок та особливості обліку витрат операційної діяльності підприємства, пов'язаних з наданням страхових послуг: собівартості реалізації, адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат операційної діяльності;

3) обґрунтувати підходи до методики обліку доходів від реалізації, які виникають в процесі надання страхових послуг та інших операційних доходів; дослідити побудову системи обліку фінансових результатів від операційної діяльності підприємства (страхової компанії);

4) розкрити порядок відображення інформації про доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг у фінансовій звітності суб'єкта господарювання;

5) провести практичне аналітичне дослідження (за обліковими даними базового підприємства) рівня, динаміки, структури доходів і витрат від надання страхових послуг, обґрунтувати їх вплив на величину фінансових результатів;

6) оцінити рентабельність діяльності підприємства (страхової компанії) виходячи з витратних, ресурсних і доходних показників; обґрунтувати рекомендації щодо підвищення прибутковості суб'єкта господарювання.

Теоретична значущість отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає у розкритті економічної природи досліджуваних категорій "доходи", "витрати", "фінансові результати", "прибуток", "збиток" та узагальненні підходів до їх класифікації для потреб бухгалтерського обліку. Дослідження таких категорій дозволяє краще розуміти процеси фінансової діяльності підприємств в залежності від їх особливостей, сприяє розробці ефективних методів управління фінансовими ресурсами та підвищенню ефективності діяльності. Отримані результати можуть бути використані в якості методичної бази для розробки системи обліку доходів, витрат, фінансових результатів від операційної діяльності. Розкриті особливості обліку витрат операційної діяльності підприємства та підходи до методики обліку доходів від реалізації та інших операційних доходів дозволяють зробити більш точні та достовірні розрахунки фінансових показників підприємства.

Практична значущість роботи полягає у тому, що проведене аналітичне дослідження дає змогу оцінити рівень, динаміку та структуру доходів та витрат досліджуваного підприємства ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" а також обґрунтувати їх вплив на величину фінансових результатів. Оцінка рентабельності діяльності базового підприємства та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення прибутковості сприяють ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємства, збільшенню його конкурентних переваг та підвищенню його рівня стійкості.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові поняття: доходи, витрати, фінансові результати від операційної діяльності, прибуток, збиток, фінансова звітність, рентабельність, ефективне управління, аналіз, оцінка.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	7
ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ, РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ	7
1.1 Визнання та класифікація доходів, витрат, результатів діяльності від надання страхових послуг	7
1.2. Облік операційних витрат підприємства, пов'язаних з наданням страхових послуг	16
1.3 Облік доходів та результатів діяльності від надання страхових послуг.....	23
РОЗДІЛ 2	30
ДОХОДИ, ВИТРАТИ, РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА	30
2.1 Формування інформації про доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг у фінансовій звітності підприємства	30
2.2 Оцінка рівня, динаміки, структури доходів та витрат від надання страхових послуг	34
2.3 Аналітична оцінка показників рентабельності підприємства, ефективності його діяльності	40
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна економічна дійсність вимагає від підприємств, зокрема страхових компаній, ефективного управління фінансами та точного обліку доходів, витрат і результатів діяльності. Особливу актуальність набуває ця проблематика у контексті ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА", оскільки ефективне функціонування страхової компанії значно впливає на фінансову стабільність та довіру клієнтів.

Побудова системи обліку доходів, витрат та результатів діяльності від надання страхових послуг в системі бухгалтерського обліку є важливим етапом для забезпечення фінансової прозорості та ефективного управління підприємством. Ретельний аналіз фінзвітності підприємства дозволяє здійснити об'єктивну оцінку його фінансового стану та перспектив. Дослідження такої теми має важливе значення для практичного застосування та розвитку методів обліку та аналізу фінансової звітності для страхових компаній. Актуальність полягає також у необхідності вдосконалення методів управління фінансами та прийняття ефективних управлінських рішень на основі об'єктивних фінансових даних.

Дослідження теми "Доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг в системі бухгалтерського обліку ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" має велике практичне значення і внесе вагомий концептуальну та методологічну вклад у розвиток фінансового управління в страховій галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні дослідження та публікації розглядали питання урахування прибутків, витрат та фінансових результатів, отриманих від операційної діяльності. Великий внесок у цю область зробили видатні науковці, такі як А.І. Бланк, О.О. Осадча, Ю.М. Тютюнник, С.М. Співак, М.Т. Білуха, В.В. Сопко, Ф.Ф. Бутинець, Ю.Я. Литви, О.Р. Кривицька, М.С. Пушкар, та З.В. Задорожній. У зарубіжній науковій літературі ці питання досліджувалися іншими вченими, зокрема, І.А. Бланком, М.Ф. Ван Бредом, Д. Міддлтоном, Ф. Кене, Б. Нідлзом, Дж. Фостером, А. Смутом, Джері Ж. Вейтенгом

та Террі Д. Уорфілдом.

Мета дослідження: розкрити особливості обліку доходів і витрат від надання страхових послуг, вивчити методичні аспекти побудови системи обліку та звітності фінансових результатів базового підприємства (страхової компанії). Провести практичне аналітичне дослідження рівня, динаміки, структури доходів і витрат від надання страхових послуг, оцінити (проаналізувати) їх вплив на фінансові результати та рентабельність підприємства.

Необхідність реалізації поставленої мети зумовлена вирішенням наступних завдань:

1) розглянути теоретичні аспекти порядку визнання доходів, витрат, результатів діяльності від надання послуг страхування, узагальнити підходи до їх класифікації для потреб бухгалтерського обліку;

2) розкрити порядок та особливості обліку витрат операційної діяльності підприємства, пов'язаних з наданням страхових послуг: собівартості реалізації, адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат операційної діяльності;

3) обґрунтувати підходи до методики обліку доходів від реалізації, які виникають в процесі надання страхових послуг та інших операційних доходів; дослідити побудову системи обліку фінансових результатів від операційної діяльності підприємства (страхової компанії);

4) розкрити порядок відображення інформації про доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг у фінансовій звітності суб'єкта господарювання;

5) провести практичне аналітичне дослідження (за обліковими даними базового підприємства) рівня, динаміки, структури доходів і витрат від надання страхових послуг, обґрунтувати їх вплив на величину фінансових результатів;

6) оцінити рентабельність діяльності підприємства (страхової компанії) виходячи з витратних, ресурсних і доходних показників; обґрунтувати рекомендації щодо підвищення прибутковості суб'єкта господарювання.

Об'єктом дослідження є доходи, витрати, фінансові результати операційної

діяльності підприємства при наданні страхових послуг, їх облік та аналіз.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку доходів, витрат, результатів діяльності від надання страхових послуг суб'єкта господарювання. Аналітична оцінка структури та якості результатів діяльності, аналіз рентабельності підприємства.

Методи дослідження. При аналізі наукових праць, що торкаються системи обліку витрат, прибутків, фінансових показників операційної діяльності, основним методом дослідження використовувався діалектичний підхід до пізнання і принцип історизму. Додатково, для аналізу природи наукових категорій, теоретичних аспектів відповідної тематики та утворення висновків використовувалися індукція та дедукція, як загальновизнані методи. Один із основних методів дослідження полягав у застосуванні аналізу. У процесі аналізу використовувалися різноманітні методи, включаючи вертикальний та горизонтальний розгляд фінансових звітів, порівняльний аналіз, аналіз змін, структурний аналіз доходів і витрат, а також оцінка рентабельності діяльності підприємства. Для ілюстрації результатів та полегшення сприйняття інформації, зокрема під час побудови таблиць та діаграм, використовувався графічний підхід.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Отримані в ході виконання кваліфікаційної роботи результати мають значущість у теоретичному аспекті, оскільки розширюють розуміння процесів бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів у контексті страхової діяльності, зокрема у страховій компанії ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА". Ці результати сприятимуть поліпшенню теоретичних підходів до обліку та аналізу фінансових операцій у сфері страхування. Вони можуть служити основою для розробки рекомендацій з удосконалення системи обліку та фінансового управління в страховій компанії. Ці результати можливо будуть корисними для бухгалтерів та фінансових аналітиків, які працюють у сфері страхування, для ефективного планування та контролю фінансової діяльності підприємства.

Практична значущість роботи полягає в тому, що його результати можуть

знайти практичне застосування в діяльності ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" з метою підвищення ефективності управління фінансами, оптимізації витрат та збільшення прибутковості. Крім цього, отримані висновки можуть стати важливими для ухвалення стратегічних управлінських рішень щодо розвитку компанії та підвищення її конкурентоспроможності на ринку страхових послуг.

Інформаційною базою дослідження використовувалися такі джерела інформації: законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють процеси бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до як національних, так і міжнародних стандартів; результати досліджень вітчизняних і закордонних науковців, посібники, підручники, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, що стосуються обліку фінансової діяльності; а також обліково-аналітична інформація, яка міститься у фінансових звітах та первинних документах ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА".

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділі, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ, РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

1.1 Визнання та класифікація доходів, витрат, результатів діяльності від надання страхових послуг

У глобальному економічному контексті, успішне управління фінансами є вирішальним фактором для досягнення успіху будь-якого підприємства. Це означає, що має велике значення систематичний облік всіх прибутків та витрат, які виникають у процесі операційної діяльності. Це дозволяє не лише зберігати вичерпну інформацію про фінансові потоки, але й аналізувати їх для прийняття обґрунтованих рішень. Такий облік дає змогу керівництву оцінювати поточний стан справ і вносити необхідні корективи у стратегію підприємства.

У світі, де суспільна та економічна ситуація постійно змінюються, розуміння концепцій "доходи" та "витрати" є важливим елементом управління будь-яким бізнесом. Наявність точного розуміння цих понять допомагає ефективно планувати та приймати рішення в умовах невизначеності.

Бухгалтерський облік відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки надає детальну інформацію про доходи та витрати, що допомагає керівництву підприємства правильно оцінювати його фінансовий стан. Основним завданням у цьому контексті є постійне вдосконалення методології та організації обліку, щоб вона відповідала вимогам сучасного бізнесу. Такий підхід дозволяє підприємствам ефективно використовувати свої фінансові ресурси і успішно пристосовуватися до змін на ринку.

Кожне підприємство має одну основну мету - заробляти гроші. Це означає, що вони мають отримувати більше грошей, ніж витрачають, щоб зберегти свою прибутковість і продовжувати розвиватися. Одним з основних способів вимірювання успішності є доходи, які підприємство отримує від продажу своїх товарів або послуг. Це гроші, які приходять від клієнтів в обмін на їхні продукти

або послуги. Але доходи також можуть включати інші активи, такі як нерухомість чи інтелектуальна власність, які можуть бути отримані підприємством через його діяльність.

Операційний дохід є важливим показником фінансової діяльності компанії. Якщо компанія отримує операційний дохід, це означає, що її продукти або послуги відповідають попиту на ринку і вони продаються. Це вказує на те, що компанія працює ефективно і може забезпечити свою фінансову стійкість, якщо сума грошей, яку вона заробляє, перевищує витрати на її виробництво.

Крім доходів від основної діяльності, компанії також можуть отримувати грошові кошти від інших джерел. Це можуть бути різноманітні види доходів, залежно від специфіки їхньої діяльності. В Україні виділяють різні види діяльності, а вітчизняні автори дають їм відповідні визначення, зокрема в залежності від методів обліку.

В табл.1.1 представлені різні види діяльності на підприємстві разом із відповідними авторами і визначеннями цих видів діяльності, які були наведені в їхніх наукових статтях у 2018 році.

Таблиця 1.1 – Визначення видів діяльності залежно від типу обліку

№ з/п	Вид діяльності		Автор, наукова стаття (рік публікації)	Визначення
1	Операційна	Основна	Ситник Г.В. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства (2018)	- діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), забезпечує основну частку доходу і є основним джерелом формування цінності підприємства [1]
2		Інша операційна	Безбах І. Особливості обліку інших операційних доходів (2018)	- усі доходи від операційної діяльності, крім доходу від реалізації продукції [2]
3	Інвестиційна		Сидор Г.В., Андрусів У.Я. Теоретичні аспекти інвестиційної діяльності: понятійний апарат (2018)	- процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення з метою отримання ресурсів [3]
4	Фінансова		Дяченко Ю.О. Фінансова діяльність на підприємстві (2018)	- діяльність направлена на забезпечення підприємства фінансовими ресурсами для провадження операцій з надходження та витрачання засобів необхідних для виробництва, та спроможністю підприємства своєчасно проводити розрахунки за власними зобов'язаннями [4]

Джерело: побудовано автором на основі [1, 2, 3, 4]

Зазначені сфери діяльності відзначаються значним зростанням. Це сприяє збільшенню конкуренції, ефективному використанню різноманітних ресурсів, таких як матеріальні, нематеріальні та людські, і застосуванню потужних заохочень для привертання клієнтів. Доходи, що може отримати підприємство через ці види діяльності, представлені на рис. 1.1.

Рисунок – 1.1 Розподіл прибутку підприємства в залежності від різних видів діяльності.

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Відповідно до вимог НП(С)БО 15 "Дохід", у бухгалтерському обліку доходи класифікуються за різними групами, як показано на рис. 1.2.

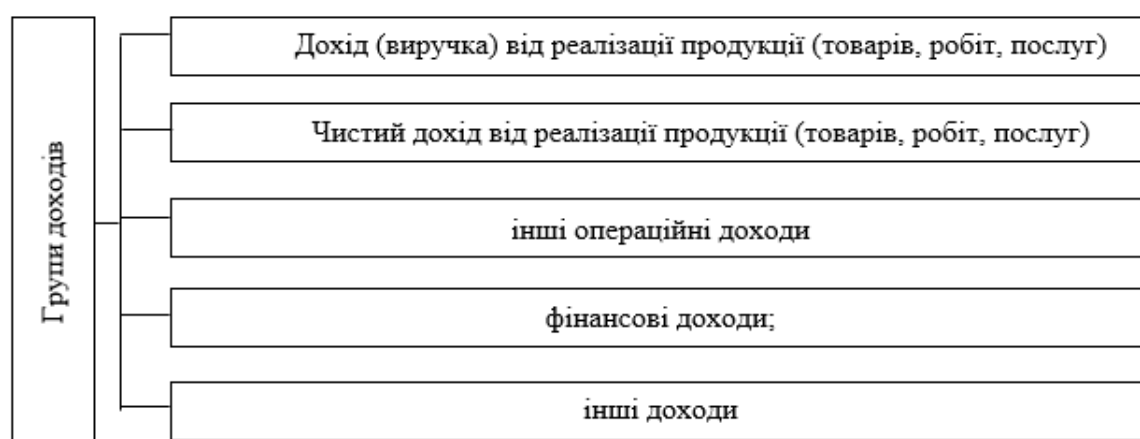

Рисунок – 1.2 Структура визнаних доходів

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Згідно з цією системою класифікації, загальний прибуток, або виручка, від реалізації продукції (товарів, робіт або послуг) є сумою всіх отриманих грошових

сум без урахування знижок, податків та повернень товарів. Чистий прибуток від продажу продукції визначається шляхом віднімання вартості здійснених знижок, повернень, податків та зборів від загального доходу. Інші операційні прибутки включають різноманітні доходи, отримані від операційної діяльності, за винятком основної групи прибутків.

Доходи підприємства розділяються на кілька категорій, включаючи прибуток від операційної діяльності, виручку від реалізації продукції (основну діяльність), інші операційні прибутки, прибутки від інших видів діяльності, фінансові прибутки та інші доходи.

Чистий прибуток від продажу продукції охоплює різноманітні форми прибутку, такі як відшкодування за списані активи, роялті, прибуток від реалізації оборотних і необоротних активів, які призначені для продажу. Фінансові прибутки включають дивіденди, відсотки та інші джерела доходу, отримані внаслідок фінансових інвестицій. До "інших доходів" належать прибуток від реалізації фінансових інвестицій, прибуток від неопераційних змін курсів валют та інші доходи, що не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Термін "витрати" часто вживається в економічній літературі. Деякі автори вважають ці поняття ідентичними, а інші відмінними та намагаються розрізнити їхню сутність.

Відповідно до правових норм в Україні, зокрема, відповідно до стандарту бухгалтерського обліку НП(С)БО 16 "Витрати", термін "витрати" тлумачиться як збільшення зобов'язань або зменшення активів (за винятком випадків вилучення або розподілу капіталу власниками), якщо ці витрати можуть бути адекватно оцінені [6].

Класифікація витрат є важливим елементом системи обліку виробничого процесу. Вона залежить від різних факторів, таких як обсяг виробництва, технологія, кількість працівників і вид виробленої продукції. На рис. 1.3 наведено класифікацію видів витрат у бухгалтерському обліку за різними ознаками відповідно до стандартів бухгалтерського обліку.

Класифікація витрат передбачає систематичне групування їх залежно від характеристик, які детально описують і розуміють їх, зображено на рис.1.3. За

допомогою неї можна визначити типи витрат і віднести їх до різних категорій відповідно до їх типу та функцій. Це необхідно для ефективного контролю витрат і планування бюджету у вашій компанії. Тому конкретна і чітка класифікація витрат є невід'ємною частиною фінансової діяльності підприємства.

Рисунок – 1.3 Класифікація видів витрат у бухгалтерському обліку

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Операційна діяльність має одну з складових витрат – витрати, які виникають внаслідок проведення операційної діяльності. Ці витрати пов'язані з оплатою праці, використанням матеріальних, нематеріальних та фінансових ресурсів, необхідних для проведення цієї діяльності, і виражені у грошовій формі. Операційні витрати, як вид витрат, найкраще відображають масштаби бізнесу. Зниження цих витрат може стати джерелом збільшення прибутку, особливо якщо вони становлять собівартість продукції. Собівартість виробництва визначає раціональне використання економічних ресурсів, що сильно впливає на ціноутворення.

Успіх підприємства залежить від того, як воно обліковує свої доходи та витрати. Ці показники мають вирішальний вплив на фінансовий результат - прибуток або збиток. Прибуток є ключовим показником економічного успіху підприємства. Різні науковці можуть розуміти та трактувати прибуток по-різному, але максимізація прибутку є загальним завданням для будь-якого підприємства.

У новітніх наукових дослідженнях Осадча О.О. висуває одне з найбільш виразних та універсальних означень прибутку. За її визначенням, прибуток - це "винагорода за підприємницьку діяльність у формі економічного результату від перевищення доходів над витратами, що виникає внаслідок впливу факторів виробництва, таких як раціональне використання ресурсів, впровадження технічних інновацій, вдосконалення виробничих процесів та обґрунтоване передбачення діяльності в умовах ризику [8, с 158].

Це визначення наочно відображає сучасне уявлення про прибуток як результат успішної підприємницької діяльності, що залежить від раціонального використання ресурсів, впровадження нововведень і технологій, поліпшення виробничих процесів і управління ризиками.

Недавні дослідження показують, що в бухгалтерському обліку підприємства можуть бути використані різні види прибутку, зазначені на рис. 1.4. Класифікація прибутку допомагає бухгалтерам та менеджерам краще розуміти його джерела та ефективніше розподіляти відповідно до стратегії та потреб компанії. Незважаючи на різноманітність визначень та класифікацію видів прибутку, його основна мета залишається незмінною.

Для правильного ведення бухгалтерського обліку необхідно правильно визначити прибуток, оскільки від цього залежить виконання різних функцій прибутку:

- Індикатор успішності та забезпечення стабільного розвитку: Прибуток виступає як показник успішності діяльності підприємства, що дозволяє забезпечити його стабільний розвиток.

- Гарантія фінансової стійкості та захист від банкрутства: Правильно обчислений прибуток гарантує фінансову стійкість підприємства та допомагає

уникнути банкрутства.

- Забезпечення фінансової бази для інвестування: Прибуток створює фінансову базу для інвестицій у подальший розвиток підприємства, що сприяє його конкурентоспроможності на ринку.

- Стимулювання розвитку бізнесу та інноваційних процесів: Прибуток є стимулом для розвитку бізнесу та прискорення інноваційних процесів, оскільки дозволяє підприємству мати фінансові ресурси для інвестування у нові проекти та технології.

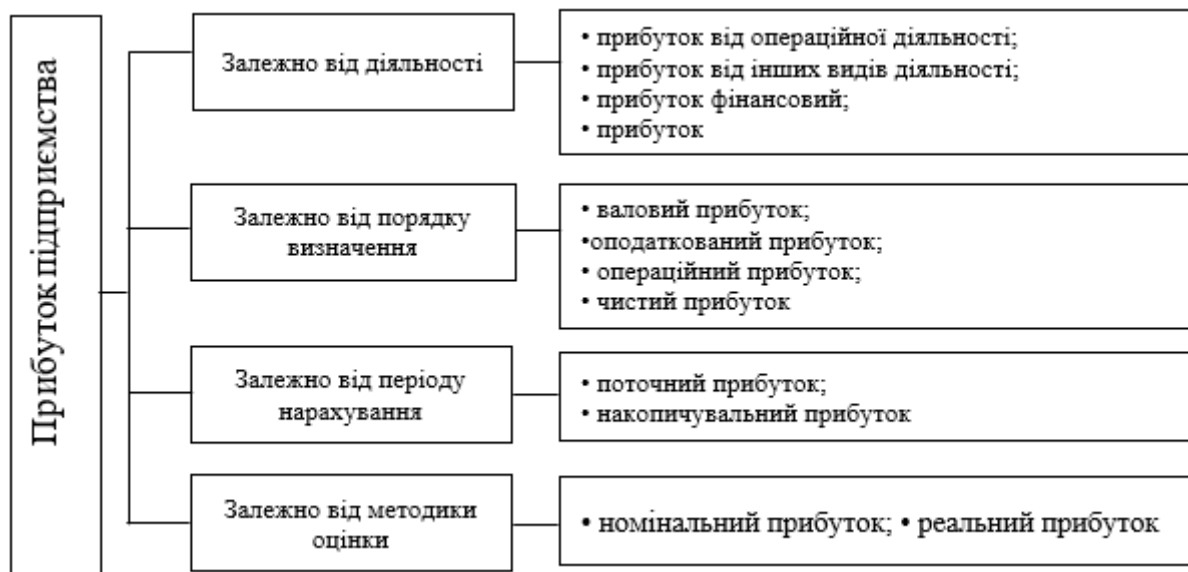

Рисунок – 1.4 Категоризація доходу підприємства в бухгалтерському обліку

Джерело: побудовано автором на основі [9]

Ключовим аспектом в сфері доходу є операційний прибуток. Розмір та темпи зростання операційного прибутку є показниками ефективності внутрішніх процесів у підприємстві. Діяльність компанії впливає на рівень операційного прибутку, оскільки він залежить від усіх аспектів її функціонування.

Шляхом використання діаграми, зображеного на рис. 1.5 можна встановити, що прибуток представляє собою різницю між валовим доходом від продажу та валовими витратами на її виробництво.

Розмір операційного прибутку вказує на потенційні можливості підприємства для інвестування у нові проекти, розширення виробництва та інші доходи, спрямовані на його розвиток. Чим вище операційний прибуток, тим більше

фінансових ресурсів залишається у підприємства для подальшого росту, інвестицій, розширення виробництва та інших потреб.

У сучасних умовах інвестори та кредитори приділяють вагоме значення операційному прибутку, оскільки він свідчить про ефективність підприємства у заробітку грошей через його основну діяльність.

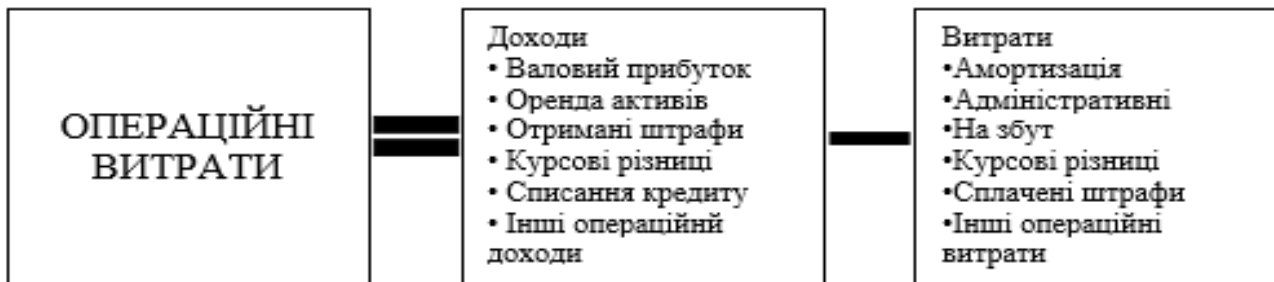

Рисунок – 1.5 Структура операційного прибутку та фактори впливу
Джерело: побудовано автором на основі [10]

Витрати - це інша сторона фінансового результату підприємства. Це втрати, які виникають внаслідок негативного впливу господарської діяльності компанії, у відміну від прибутку. Причинами збитку можуть бути різні фактори, такі як зменшення обсягів продажів, зниження цін на ринку, зростання витрат та інші. Урахування збитків у фінансових звітах важливе, оскільки це дозволяє правильно оцінити фінансове становище підприємства та приймати відповідні управлінські рішення.

У бухгалтерському обліку збитки класифікуються за різними критеріями. Наприклад, за джерелом виникнення вони можуть бути внутрішніми або зовнішніми. Внутрішні збитки виникають через недбале ставлення до власного майна та ресурсів підприємства. Зовнішні збитки, натомість, виникають через непередбачені обставини, такі як природні катастрофи або крадіжки.

Збитки також можуть бути впорядковані відповідно до призначення, такого як виробництво та реалізація продукції, фінансово-господарська діяльність, розробка нових технологій, торгівля, оподаткування та штрафи.

Крім того, витрати можуть бути розділені на прямі та непрямі. Прямі пов'язані з безпосередніми витратами на відновлення майна або втратами прибутку через зменшення продажів. Непрямі, у свою чергу, включають негативний вплив

на репутацію підприємства, його партнерські відносини та позицію на ринку.

Врахування витрат у фінансовому обліку є суттєвим аспектом для підприємства, оскільки це сприяє вчасному виявленню проблемних ситуацій, таких як негативний фінансовий результат, і прийняттю ефективних управлінських рішень для забезпечення стабільного фінансового стану. Постійні збитки або недооцінка їх обсягів можуть призвести до серйозних проблем, включаючи банкрутство підприємства.

Фінансовий стан підприємства відображає його фінансовий результат протягом певного періоду і включає як прибуток, так і збиток. На відміну від чітких визначень прибутку та збитку, які детально описані, поняття "фінансовий результат" в НП(С)БО 1 розглядається як комплексна складова обох цих показників.

Для обліку фінансового результату можна використовувати різні критерії класифікації, такі як тип діяльності підприємства, рівень деталізації аналізу, період звітності і т. д., зображеного на рис.1.6.

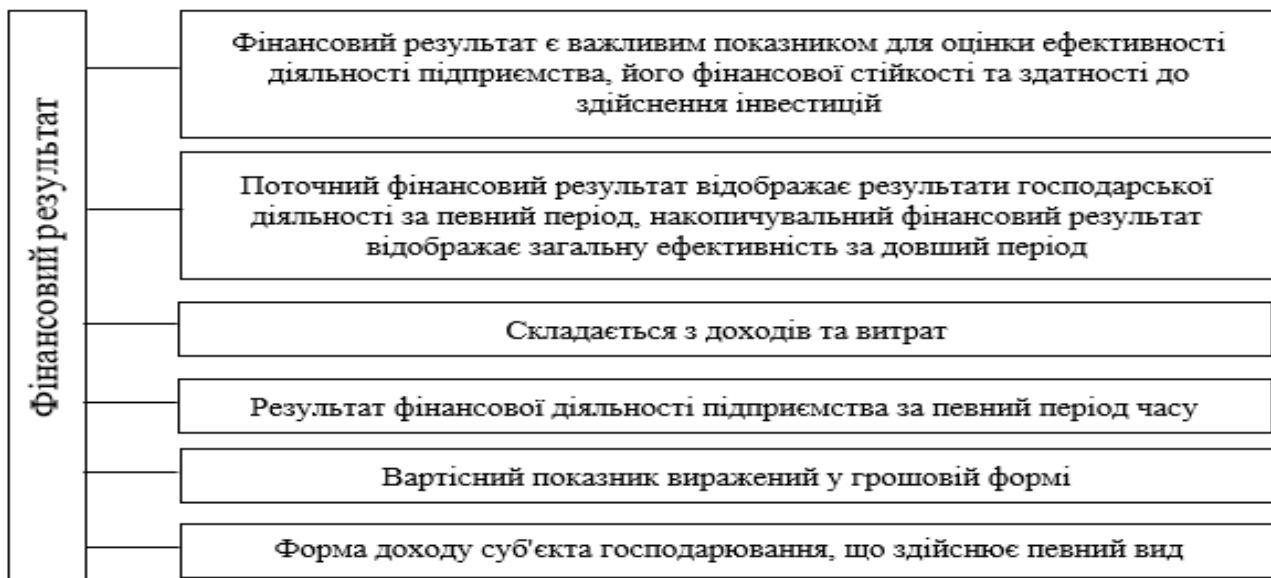

Рисунок – 1.6 Напрями трактування сутності фінансового результату в контексті сучасних наукових досліджень

Джерело: побудовано автором на основі [11]

За типом діяльності підприємства фінансовий результат можна розподілити на операційний та позаопераційний. Операційний фінансовий результат відображає фінансові наслідки основної діяльності підприємства, пов'язаної з виробництвом та

реалізацією продукції. Позаопеційний фінансовий результат, з іншого боку, відображає фінансові результати діяльності, яка не пов'язана з основною діяльністю підприємства, такі як фінансові операції або продаж неосновних активів.

Усі згадані терміни - "доходи", "витрати", "прибуток", "збиток" та "фінансовий результат" - є основними складовими у сфері економіки. Доходи і витрати є загальними елементами фінансових результатів, які реєструються у фінансових звітах та обліку.

Прибуток та збиток, відповідно, виникають внаслідок доходів та витрат. У будь-якому випадку різниця між загальною сумою доходів і витрат визначає фінансовий результат. Класифікація прибутків і витрат може відрізнитися в залежності від галузі діяльності підприємства і вимог стандартів бухгалтерського обліку.

Розуміння цих термінів та їх класифікація допомагають керівникам підприємств і фахівцям з бухгалтерського обліку належним чином аналізувати фінансові показники, проводити оцінку діяльності підприємства та вести планування та управління фінансами. З результатів аналізу можна вивести, що важливо мати чіткий облік доходів та витрат для з'ясування того, які види діяльності приносять більше прибутку та які можуть бути оптимізовані.

1.2. Облік операційних витрат підприємства, пов'язаних з наданням страхових послуг

Облік операційних витрат, що пов'язані з наданням страхових послуг, є важливою складовою фінансового управління страховою компанією. Цей облік дозволяє визначити витрати, пов'язані з підтриманням операційної діяльності підприємства та забезпечує надійність фінансових зобов'язань перед клієнтами. У даному контексті розглядаються основні аспекти обліку операційних витрат, включаючи їх класифікацію, методичку обліку та звітність.

Операційні витрати, пов'язані з наданням страхових послуг, можна класифікувати на наступні категорії:

- Витрати на адміністративне управління: Ці витрати включають оплату персоналу, оренду офісних приміщень, витрати на комунальні послуги та інші витрати, пов'язані з управлінням та адмініструванням підприємства.

- Витрати на маркетинг та рекламу: Ця категорія включає витрати на рекламні кампанії, брендуння, участь у виставках та інші заходи з просування страхових послуг.

- Витрати на технологічний розвиток: Ці витрати пов'язані з розробкою та підтримкою інформаційних систем, які забезпечують обслуговування клієнтів, управління ризиками та інші технологічні процеси.

- Витрати на обслуговування клієнтів: Ця категорія включає витрати на обслуговування клієнтів, такі як витрати на виклик фахівця на місце події, витрати на телефонний зв'язок з клієнтами та інші витрати, пов'язані з підтримкою клієнтів у процесі страхових випадків.

Облік операційних витрат проводиться відповідно до принципів обліку та фінансової звітності, які встановлені національними та міжнародними стандартами. Зазвичай витрати обліковуються за допомогою системи подвійного запису, що дозволяє фіксувати витрати та доходи відповідно до їх виникнення та використовувати їх для формування фінансової звітності.

Після обліку операційних витрат формується фінансова звітність, яка включає в себе такі складові:

1. Звіт про прибуток та збитки: У цьому звіті відображаються всі операційні витрати, включаючи витрати на адміністративне управління, маркетинг, технологічний розвиток, обслуговування клієнтів та інші витрати.

2. Баланс підприємства: Операційні витрати також відображаються в балансі підприємства у вигляді заборгованостей, резервів та інших обов'язків.

Витрати страховика формуються відповідно до характеру отриманих доходів і складаються з трьох основних складових.

Перша складова – це витрати на проведення страхових операцій. Це включає витрати, пов'язані з управлінням страховими ризиками, обробкою заявок,

виплатами страхових сум і відшкодувань, а також інші адміністративні витрати, необхідні для надання страхових послуг.

Друга складова витрат – це витрати, що супроводжують доходи від інвестування і розміщення тимчасово вільних коштів. Це включає витрати на управління інвестиційним портфелем, оплату послуг фінансових консультантів, комісії за управління активами, а також інші витрати, пов'язані з управлінням фінансовими ресурсами.

Третя складова – це витрати, пов'язані з одержанням інших доходів від звичайної діяльності. Це можуть бути, наприклад, витрати на маркетинг і рекламу, витрати на дослідження і розвиток нових продуктів чи послуг, витрати на управління персоналом і заробітну плату працівників, що займаються розвитком бізнесу.

Закон України «Про страхування» також визначає перелік витрат страховика, пов'язаних з наданням страхових послуг [20]. Це включає:

- виплати страхових сум і страхових відшкодувань;
- відрахування в централізовані страхові резервні фонди;
- відрахування в технічні резерви, інші, ніж резерв незароблених премій;
- витрати на проведення страхування;
- інші витрати, що включаються до собівартості страхових послуг.

Зважаючи на значення виплат страхових сум і страхових відшкодувань для страхового бізнесу, їх бухгалтерський облік важливий для забезпечення точності фінансової звітності. Кожна виплата, незалежно від того, чи це страхова виплата за ураження та втрати внаслідок ризиків, чи страхове відшкодування за певні умови договору, має бути правильно зареєстрована.

Відповідно до «Інструкції по застосуванню плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємствами і організаціями» від 30.11.99 № 291 страхові компанії, для обліку своїх операційних витрат, використовують рахунки класу 9 «Витрати діяльності [13]. Він розбивається на різні субрахунки залежно від виду страхування та умов договору.

Наприклад, "Виплати за договорами страхування" включають в себе виплати,

які страховик здійснює відповідно до умов страхового полісу, де клієнт має страховий випадок. "Виплати за договорами перестраховання" відображають суми, які страхова компанія отримує або витрачає в процесі перестраховання ризиків. Додатково, важливо враховувати "Виплати за достроково припиненими договорами", які стають актуальними у випадку розірвання договору страхування до закінчення строку дії. Ці виплати можуть бути пов'язані з умовами договору або іншими обставинами, що призводять до припинення страхового покриття. Такий детальний облік сприяє ефективному управлінню фінансовими ресурсами страхової компанії і забезпечує точність фінансової звітності. Щомісячно сальдо цього рахунку списується на фінансові результати.

Облік операційних витрат зображено в таблицях нижче. Вони надають детальну інформацію про різні види господарських операцій та відповідні кореспондуючі рахунки у бухгалтерському обліку ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА".

1. Витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг зображені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Відображення в системі бухгалтерського обліку витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
<i>Витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг</i>			
1	Відображено витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізиційні витрати), у тому числі на агентські винагороди	23	63, 66, 65, 68
2	Відображено витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів перестраховання, у тому числі на винагороди брокерам, на комісійні винагороди перестраховальникам	23	685
3	Відображено витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати)	23	685
4	Відображено інші витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг	23	20, 22, 63, 68
5	Відображено собівартість реалізованих послуг	903	23

Джерело: побудовано автором на основі [10, 14]

Цей розділ описує витрати, пов'язані з процесом укладання та пролонгації договорів страхування. Він включає аквізиційні витрати, а також витрати на агентські винагороди та комісійні винагороди перестраховальникам. Ці витрати мають значний вплив на собівартість послуг, оскільки вони враховуються у

витратній частині операційного доходу страховика.

2. Адміністративні витрати, зображені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Відображення в обліку адміністративних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
<i>Адміністративні витрати</i>			
1	Відображено загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо)	92	20, 22, 63, 68
2	Відображено витрати на службові відрядження, утримання апарату управління та іншого загальногосподарського персоналу	92	66, 65, 372
3	Відображено витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона)	92	13, 20, 63, 68
4	Відображено винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо)	92	63, 68
5	Відображено витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо)	92	68
6	Відображено податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до собівартості послуг)	92	64
7	Відображено плату за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків	92	31
8	Відображено інші витрати загальногосподарського призначення	92	13, 20, 63, 68

Джерело: побудовано автором на основі [10,14]

У цьому розділі описані різноманітні адміністративні витрати, такі як податки, збори, службові відрядження, витрати на зв'язок та інші загальноспоживчі витрати. Ці витрати пов'язані з загальним функціонуванням страхової компанії і враховуються при розрахунку собівартості послуг.

3. Витрати на збут зображені в табл. 1.4.

У цьому розділі описані витрати, пов'язані зі збутом страхових послуг. Це включає витрати на оплату праці, рекламу, а також інші витрати, пов'язані зі здійсненням продажу послуг. Ці витрати мають велике значення для просування продуктів страхової компанії на ринку та забезпечення прибутковості бізнесу.

Таблиця 1.4 – Відображення в системі обліку витрат на збут

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
<i>Витрати на збут</i>			
1	Відображено витрати на оплату праці та комісійні винагороди працівникам підрозділів, що забезпечують збут	93	66, 65
2	Відображено витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг)	93	63, 68
3	Відображено інші витрати, пов'язані зі збутом послуг	93	13, 20, 22, 63, 68

Джерело: побудовано автором на основі [10,14]

4. Інші операційні витрати зображені в табл. 1.5:

Таблиця 1.5 – Відображення в обліку інших операційних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
<i>Інші операційні витрати</i>			
1	Відображено відрахування в технічні резерви, інші, ніж резерви незароблених премій (здійснюються «нелайфовими» страховиками)	949	495
2	Відображено відрахування в резерв катастроф з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду (здійснюються тільки тими страховими компаніями, які є членами Ядерного пулу України і мають ліцензію на здійснення цього виду страхування)	949	495
3	Відображено відрахування в резерви зі страхування життя	949	496
4	Відображено відрахування в централізовані страхові резервні фонди (здійснюються страховиками, які мають ліцензію на проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів)	949	68
5	Відображено інші операційні витрати - списано безнадійну дебіторську заборгованість	944	36, 37
5а			
5б	- втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства)	945	312, 63, 68
5в	- визнані штрафи, пеня, неустойка	948	31, 68

Джерело: побудовано автором на основі [10,14]

У цьому розділі описані різні операційні витрати, що не включені до попередніх категорій. Вони включають відрахування в технічні резерви, відрахування в резерви катастроф, відрахування в резерви зі страхування життя та

інші операційні витрати. Ці витрати можуть бути специфічними для конкретного виду страхової діяльності та враховуються при розрахунку собівартості послуг.

Ця таблиця надає детальний огляд різних видів операційних витрат, що зустрічаються у страховій діяльності. Детальне розуміння цих витрат дозволяє ефективно керувати фінансами страхової компанії та планувати стратегічні рішення для досягнення успіху на ринку.

Облік операційних витрат, пов'язаних з наданням страхових послуг, є одним із найбільш критичних аспектів для забезпечення стабільності та прозорості фінансів страхового підприємства. Він відіграє важливу роль у точному визначенні витрат на різні види страхових послуг, контролі за використанням ресурсів і оптимізації витрат.

Ефективна система обліку витрат дозволяє страховій компанії здійснювати аналіз та контроль над фінансовими потоками, що є ключовим для досягнення фінансової стабільності. Вона також сприяє оптимізації витрат та підвищенню конкурентоспроможності компанії на ринку страхових послуг.

Для досягнення цих цілей важливо дотримуватися принципів обліку, що відповідають нормативно-правовим актам та стандартам бухгалтерського обліку. Це включає в себе чітку систему класифікації та розподілу витрат за видами страхування, а також правильне визначення об'єктів обліку.

Потрібно також використовувати сучасні інформаційні системи, які дозволяють автоматизувати процеси обліку, зменшити помилки та забезпечити оперативність отримання фінансової інформації.

Інтеграція цих систем з іншими фінансовими і адміністративними процесами компанії дозволить забезпечити ще більшу ефективність та точність у веденні обліку витрат. Загалом, облік операційних витрат в сфері страхових послуг є ключовим інструментом управління фінансовими ресурсами, що забезпечує прозорість, ефективність і точність у веденні бухгалтерського обліку та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

1.3 Облік доходів та результатів діяльності від надання страхових послуг

Кожен бізнес має зацікавленість у здобутті прибутку. У процесі комерційної діяльності важливо мати дохід, який компенсує витрати, спонукає до ефективного виробництва і забезпечує можливість розширення. Операційна діяльність є основним джерелом прибутку для будь-якого підприємства. Для відстеження таких фінансових результатів потрібна система обліку, що використовує відповідний план рахунків і точно реєструє операції. Для реєстрації доходів від операційної діяльності використовуються визначені рахунки за сьомим класом Плану рахунків, як показано на рис. 1.9.

Відповідно до того, який фінансовий результат отримує бізнес, такі зміни і відбудуться в структурі власного капіталу компанії. При обліку фінансового результату від операційної діяльності, суми з дебету субрахунку 791 переносяться на кредит субрахунку 441 "Нерозподілений прибуток". Таким чином, розмір власного капіталу підприємства зростає.

Необхідно розуміти, що методи обліку доходів можуть відрізнятися відповідно до обраних стандартів бухгалтерського обліку, які використовує компанія для складання своєї фінансової звітності. В Україні підприємства можуть використовувати Міжнародні стандарти фінансової звітності як основу для національних бухгалтерських стандартів.

У рамках МСФЗ 15 "Доходи від контрактів з клієнтами" необхідно визначити основні принципи визнання, оцінювання та подання доходів від угод з клієнтами. Згідно з МСФЗ 15, дохід визнається, якщо виконуються такі умови:

- існує угода (договір) з клієнтом, де вказані права та обов'язки сторін;
- визначені обов'язки з надання товарів або послуг;
- визначена сума доходу, яку компанія очікує отримати за виконання угоди;
- компанія очікує отримання економічних вигід від виконання договору;
- інформацію про угоду можна достовірно оцінити.

70 "Доходи від реалізації"	71 "Інший операційний дохід"
701 "Доходи від реалізації готової продукції"	710 "Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю"
702 "Доходи від реалізації товарів"	711 "Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти"
703 "Доходи від реалізації робіт і послуг"	712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів"
704 "Вирахування з доходу"	713 "Дохід від операційної оренди активів"
	714 "Дохід від операційної курсової різниці"
	715 "Одержані штрафи, пені, неустойки"
	716 "Відшкодування раніше списаних активів"
	717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості"
	718 "Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів"
	719 "Інші доходи від операційної діяльності"

Рисунок – 1.9 Субрахунки доходів від операційної діяльності

Джерело: побудовано автором на основі [13]

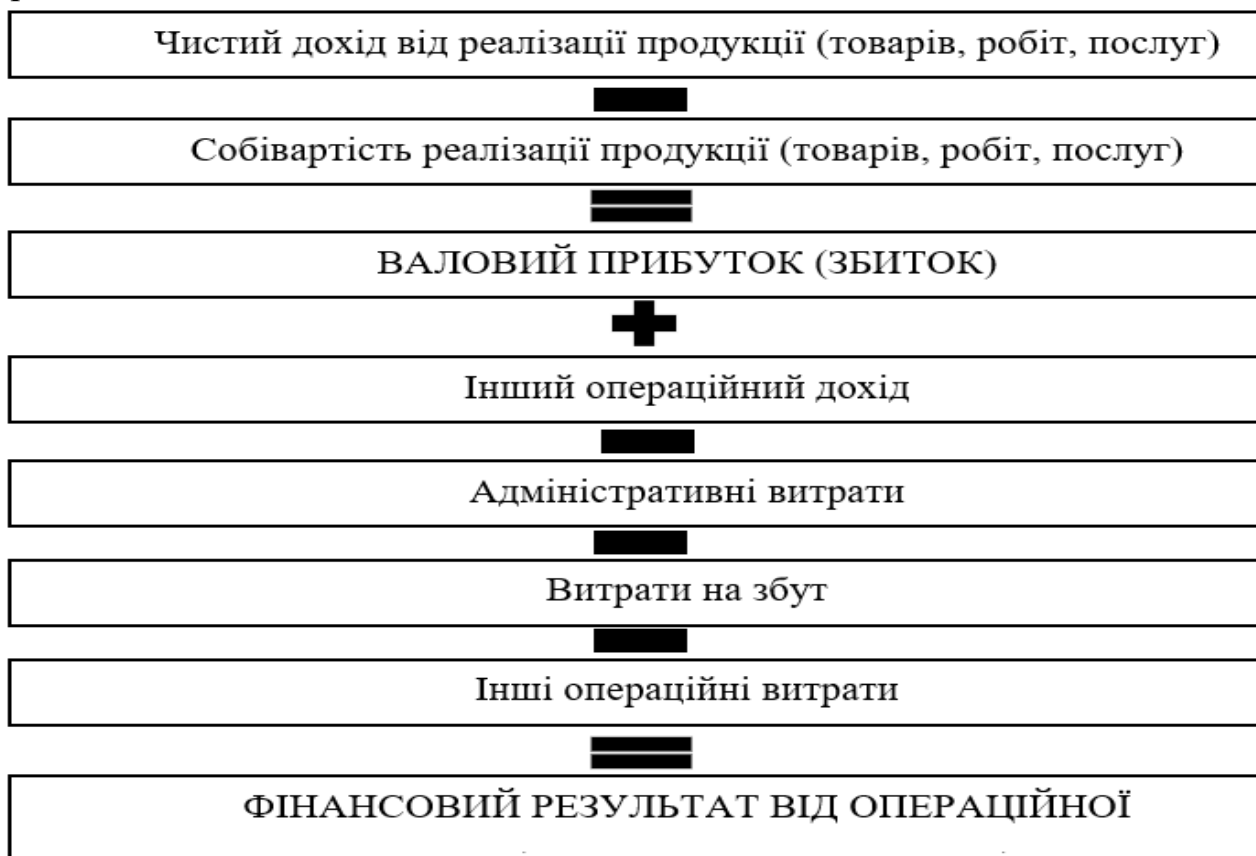
Необхідно розуміти, що методи обліку доходів можуть відрізнятися відповідно до обраних стандартів бухгалтерського обліку, які використовує компанія для складання своєї фінансової звітності. В Україні підприємства можуть використовувати Міжнародні стандарти фінансової звітності як основу для національних бухгалтерських стандартів [15].

Застосування міжнародних норм для визнання прибутків сприяє більшій узгодженості та можливості порівняння фінансових звітів. Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія «ПЗУ Україна»" має дотримуватися як національних, так і міжнародних стандартів обліку при визнанні та оцінці своїх прибутків у фінансовій звітності. Це необхідно для забезпечення відповідності фінансової звітності вимогам прозорості, достовірності та порівняння.

Щодо реєстрації фінансових показників з операційної сфери, важливо добре

підібрати метод формування та визначення. Це часто ґрунтується на аналізі або так званому встановленні суми прибутків та витрат операційної сфери, що показано на рис. 1.10.

Рисунок – 1.10 Спосіб встановлення фінансового наслідку від операційної праці.

Джерело: побудовано автором на основі [5,6,7]

Система обліку фінансових результатів від операційної діяльності включає в собі різноманітні методи, процедури та засоби, що використовуються для відображення, вимірювання, контролю та аналізу прибутків і витрат, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства. Спосіб визначення фінансових результатів в українській практиці різний залежно від категорії підприємства. Для середніх та великих підприємств використовується Національний стандарт бухгалтерського обліку НП(С)БО 1, а для малих - НП(С)БО 25 "Звіт про фінансові послуги суб'єкта малого підприємництва". Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія «ПЗУ Україна»" відноситься до великих компаній, тому воно має використовувати НП(С)БО 1 при розробці системи обліку фінансових результатів.

Міжнародні стандарти, що стосуються фінансової звітності та

бухгалтерського обліку, містять кілька методів для визначення фінансових результатів підприємства. Один з таких методів полягає в розрахунку фінансового результату шляхом порівняння чистих активів підприємства на початок та в кінці звітного періоду. Під чистими активами розуміється різниця між загальною вартістю майна, внесками власників та зобов'язаннями. Це дозволяє оцінити ефективність використання майнових активів підприємства та його здатність виконати свої зобов'язання.

Інший метод полягає в порівнянні рівня власного капіталу на початку та в кінці періоду звітності. Цей підхід відображає зміни в структурі та обсязі капіталу компанії, дозволяючи оцінити зростання або зменшення капіталу підприємства. Третій метод, що широко використовується, полягає в розрахунку фінансового результату як різниці між доходами та витратами протягом звітного періоду. Цей підхід враховує зміни в запасах та незавершеному виробництві компанії. В Україні саме цей метод використовується для бухгалтерського обліку, який враховує доходи, витрати та коригування на зміну запасів та незавершеного виробництва протягом звітного періоду. Це дозволяє оцінити ефективність операційної діяльності компанії та визначити її прибутковість.

Відповідність та правильне застосування міжнародних стандартів є необхідними для оцінки фінансової стабільності бізнесу. Використання відповідних методів обліку доходів та розроблення системи обліку фінансових результатів допомагає забезпечити достовірну інформацію про фінансові результати операційної діяльності.

При реєстрації фінансових результатів від операційної діяльності підприємство користується субрахунком 791 з Плану рахунків. Цей рахунок призначений для систематичного обліку відповідних рахунків доходів та витрат. Процес закриття рахунків полягає у відкритті на початку фінансового періоду рахунків, що відображають доходи та витрати, пов'язані з операційною діяльністю. Протягом фінансового періоду на цих рахунках збирається інформація про відповідні операції. По закінченню фінансового періоду ці рахунки закриваються.

Цей метод обліку допомагає зведеній інформації про фінансовий результат,

отриманий від операційної діяльності. Якщо субрахунок 791 має залишок за кредитом – це означає, що підприємство отримало прибуток, а якщо за дебетом – понесло збиток.

Всі доходи та витрати, що були зараховані на ці рахунки протягом періоду, переносяться на субрахунок 791. Схема цього процесу зображена на рис. 1.11.

Рисунок – 1.11 Занесення витрат і прибутків операційної активності до фінансового результату.

Джерело: побудовано автором на основі [10,14]

Накопичений чистий прибуток на підсубрахунок 441 потім розподіляється. Розподіл чистого прибутку здійснюється в залежності від цілей компанії. Наприклад, фірма вирішує виділити частину прибутку на резервний капітал для забезпечення фінансової стабільності та майбутнього розвитку. Також може бути вирішено виплатити премії працівникам для стимулювання та винагородження персоналу за виконання поставлених задач. Структуру системи обліку фінансових результатів можна представити у вигляді рис. 1.12.

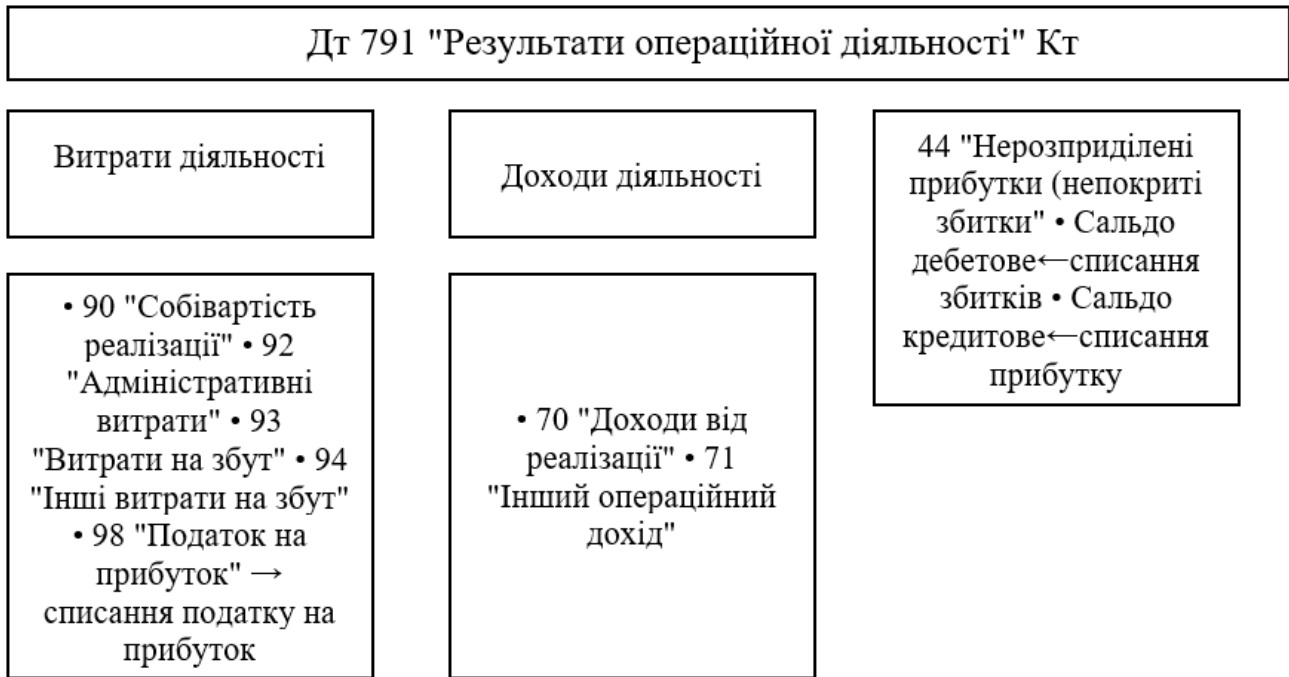

Рисунок – 1.12 Створення у бухгалтерському обліку фінансових результатів, отриманих внаслідок операційної діяльності.

Джерело: побудовано автором на основі проведеного дослідження

Фінансовий результат підприємства, що відображає прибуток або збиток, визначає зміни у структурі власного капіталу. Отриманий прибуток збільшує власний капітал, тоді як збитки його зменшують. Власний капітал є критично важливим показником фінансової стабільності підприємства і включає, серед іншого, нерозподілений прибуток.

Для отримання кращого розуміння фінансового результату від операційної діяльності, корисно навести приклад відображення отриманих прибутків та здійснених витрат у бухгалтерському обліку, зображеного в табл. 1.6.

Таблиця 1.6 – Облік фінансового результату від операційної діяльності

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Визнано дохід від реалізації послуг клієнтам	361	703
2	Відображено суму податкового зобов'язання по ПДВ	703	641
3	Зараховано на рахунок підприємства кошти, одержані внаслідок наданих послуг покупцям	311	631
4	Списано в кінці звітної періоду на фінансові результати операційної діяльності суму чистого доходу від наданих послуг	703	791
5	Списано доходи від реалізації інших оборотних активів	71	791

Продовження таблиці 1.6

Списано в кінці звітної періоду на фінансові результати:			
6	- собівартість реалізованих послуг	791	903
7	- адміністративні витрати	791	92
8	- витрати на збут	791	93
9	- витрати іншої операційної діяльності	791	94
10	Списано на фінансові результати суму нарахованого податку на прибуток	791	981
11	Списано фінансовий результат (прибуток) від операційної діяльності	791	441

Джерело: побудовано автором на основі [10,14]

Після ретельного вивчення способів реєстрації прибутків та фінансових результатів від операційної діяльності можна встановити, що ця методологія включає в себе складний та затратний процес. Вона передбачає не лише поверхневе ознайомлення зі стандартами та положеннями закону, а й докладне вивчення їх, а також врахування унікальних особливостей галузі, в якій діє підприємство, або навіть конкретного підприємства зокрема.

Крім того, слід підкреслити, що розглянуті стратегії підходу до методики обліку не лише націлені на коректне відображення відповідних позицій у фінансовій звітності, але й спрямовані на досягнення максимальної точності та достовірності цих звітів. Цей підхід має критичне значення для забезпечення надійності фінансової інформації, яка в подальшому використовується для ухвалення стратегічних та управлінських рішень в організації.

РОЗДІЛ 2

ДОХОДИ, ВИТРАТИ, РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА

2.1 Формування інформації про доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг у фінансовій звітності підприємства

Фінансові відомості становлять важливий компонент управління будь-яким бізнесом. Ці дані грають ключову роль у відтворенні фінансової продуктивності та стану компанії, дозволяючи аналізувати її фінансові показники. Фінансова звітність служить першим кроком у знайомстві з діяльністю підприємства та формує підґрунтя для прийняття обґрунтованих рішень як в межах внутрішньої, так і зовнішньої спільноти користувачів.

Загальні підходи до розкриття інформації про доходи та витрати у фінансовій звітності регулюються Міжнародними стандартами фінансової звітності. Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлюються загальні принципи складання фінансової звітності та ведення бухгалтерського обліку.

У фінансовій документації ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" інформація про доходи, витрати та результати операційної діяльності викладена у Звіті про фінансові результати, відомому також як Звіт про сукупний дохід. Цей звіт показує усі прибутки та витрати компанії за певний період, включаючи дохід від послуг зв'язку, товарний оборот, інші доходи від операцій, а також витрати на заробітну плату, утримання персоналу, придбання мережевого обладнання, амортизацію, рекламу та інші операційні витрати. Результати операційної діяльності обчислюються як різниця між доходами та витратами, включаючи різні компоненти, які є ключовими для відображення інформації про доходи, витрати та результати операційної діяльності.

Інформація, що міститься в Балансі, обмежується відображенням активів,

зобов'язань та капіталу на певну дату. Ця інформація недостатня для оцінки ефективності діяльності підприємства, оскільки вона відрізняється від інформації, представленої у формі № 2, яка вказує на рівень розвитку та оцінку бізнес-активності підприємства.

При розкритті фінансових результатів операційної діяльності важливо дотримуватись принципу нарахування доходів та витрат. Це означає, що доходи, які були отримані протягом звітного періоду, повинні бути порівняні з витратами, необхідними для їх отримання.

Звіт, що стосується фінансових результатів, розподіляється на декілька розділів. Перша частина, яка має назву "Фінансові результати", включає інформацію про надходження доходів та здійснення витрат у підприємства за різними видами діяльності, а також показник фінансового результату. Цей розділ відображає фінансові показники з точки зору власника підприємства.

Третій розділ звіту, під заголовком "Елементи операційних витрат", також має велике значення, оскільки він дозволяє провести детальний аналіз структури операційних витрат з різних компонентів, зображеного на рис.2.1.

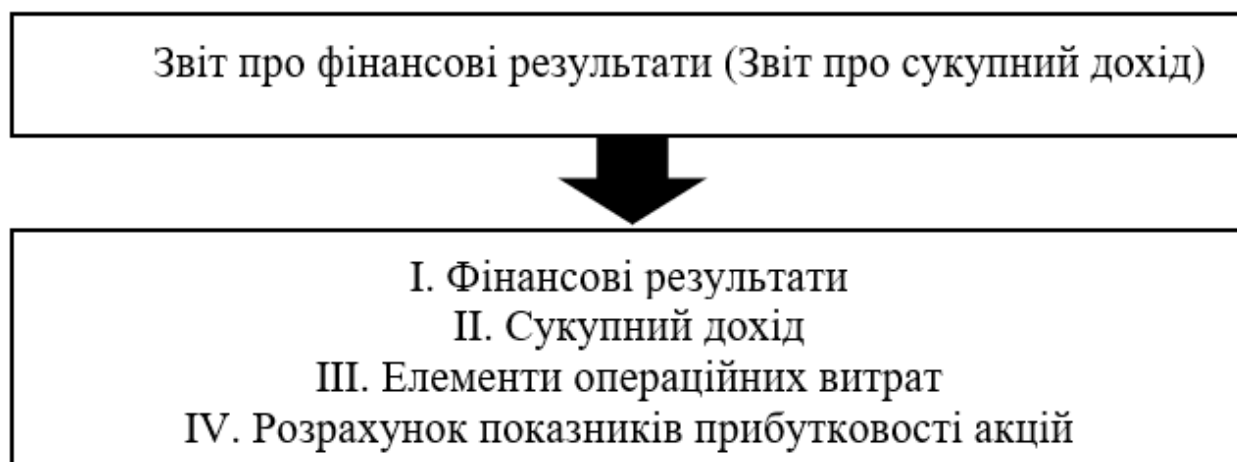

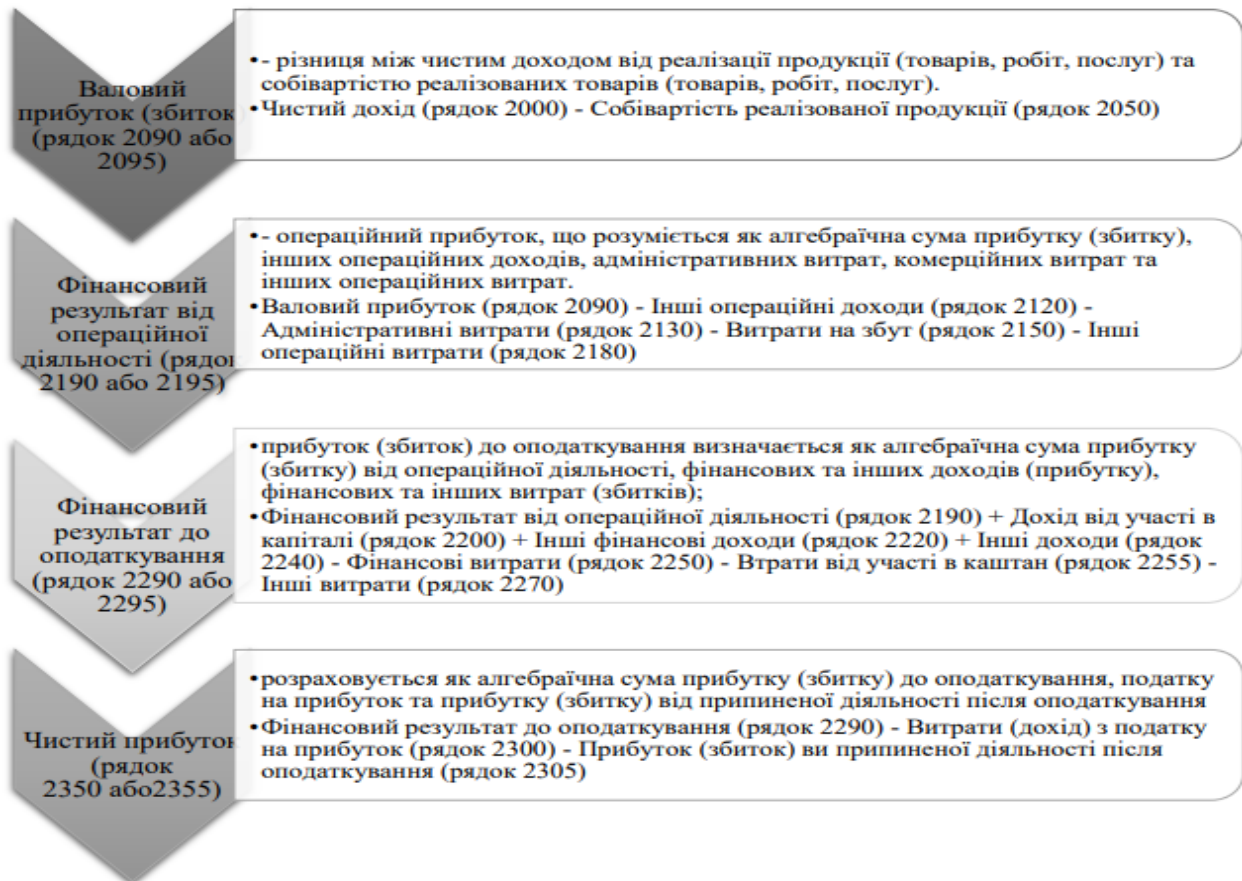
Рисунок – 2.1 Звіт фінансових результатів

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Важливо відзначити, що згідно з чинним законом Приватне акціонерне товариство "СК ПЗУ Україна" представляє фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів. Моделювання фінансового результату відповідно до Національних стандартів бухгалтерського обліку № 1 враховує різні пункти форми № 2 та спрямоване на визначення ключових показників фінансової ефективності

підприємства. Дослідження змісту цих пунктів, їх характеристика та суть, представлені на рис. 2.2.

Рисунок – 2.2 Алгоритм визначення фінансового результату підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Згідно зі стандартами бухгалтерського обліку, визначеними НП(С)БО № 15, дохід має бути відображений у обліку на справедливій вартості активів, отриманих або очікуваних до отримання.

Аналіз різних аспектів свідчить про складність та різноманітність концепції фінансового результату. Фінансовий результат виступає як ключовий показник, що дозволяє оцінити фінансову стійкість, платоспроможність та рівень ліквідності підприємства. Все це підкреслює важливість фінансового результату як основного фактора для оцінки фінансової діяльності підприємства та його потенціалу для успішного функціонування на ринку.

Структура розділу звіту про рух грошових коштів зображена в табл.2.1.

Таблиця 2.1 – Структура розділу звіту про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	Код рядка
1	2
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності	
Надходження від:	
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000
Повернення податків і зборів	3005
у тому числі податку на додану вартість	3006
Цільового фінансування	3010
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011
Надходження авансів від покупців і замовників	3015
Надходження від повернення авансів	3020
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035
Надходження від операційної оренди	3040
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045
Надходження від страхових премій	3050
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055
Інші надходження	3095
Витрачання на оплату:	
Товарів (робіт, послуг)	3100
Праці	3105
Відрахувань на соціальні заходи	3110
Зобов'язань з податків і зборів	3115
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118
Витрачання на оплату авансів	3135
Витрачання на оплату повернення авансів	3140
Витрачання на оплату цільових внесків	3145
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155
Інші витрачання	3190
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195

Джерело: згруповано за інформацією [41]

ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" у своїй фінансовій звітності використовує Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом, який подається у рядках 3500-3195. Непрямий метод аналізує тільки операційну діяльність, враховуючи зв'язок між прибутком або збитком підприємства, коригованим на негрошові операції. Це означає, що прибуток (збиток) від звичайної діяльності перераховується до прибутку (збитку) до оподаткування. Важливість цього звіту полягає в оцінці здатності підприємства генерувати грошові потоки для забезпечення своєї операційної активності, погашення позик, виплати дивідендів та здійснення нових

інвестицій без необхідності залучення додаткових джерел фінансування. Показники грошового потоку від операційної діяльності, які представлені у формі №3-н, допомагають ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" проаналізувати різні джерела фінансування діяльності та розумність напрямків витрат грошових коштів. На основі цих показників можна зробити висновки щодо ефективності стратегії управління грошовими ресурсами компанії.

2.2 Оцінка рівня, динаміки, структури доходів та витрат від надання страхових послуг

Для відповідності Міжнародним стандартам звітності у галузі фінансів (МСФЗ) у 2022 році страхова компанія повідомила, що певна частина її резервів і частка перестраховика у цих резервах є зобов'язаннями, які мають бути виплачені протягом поточного або довгострокового періоду. Також було зауважено, що витрати на укладання страхових контрактів є активами, які можуть бути конвертовані у грошові кошти у найближчому майбутньому.

Згідно з вимогами Цивільного кодексу України, після закінчення другого та кожного наступного фінансового року, сукупна вартість активів акціонерного товариства має перевищувати обсяг статутного (зареєстрованого) капіталу.

Таким чином, в результаті аналізу активів, страхових резервів та капіталу ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" було виявлено тенденцію до зростання цих показників протягом періоду з 2020 по 2022 рік. Загальний капітал страхової компанії збільшився на 584 537 тис. грн. або на 36,5% у 2022 році порівняно з 2021 роком і на 385 441 тис. грн. або на 31,6% у 2021 році порівняно з 2020 роком.

Крім того, страхові резерви зросли на 218 256 тис. грн. або на 36,0% у 2021 році порівняно з 2020 роком і на 452 031 тис. грн. або на 54,8% у 2022 році порівняно з 2021 роком. Складові вхідних фінансових потоків страховика зображеного на рис.2.3.

Рисунок 2.3 – Складові вхідних фінансових потоків страховика

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Поглянемо на тенденції у зміні доходів, отриманих від усіх сфер діяльності вивченої страхової компанії за період з 2020 по 2022 рік зображеного в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Доходи ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна (+,-) 2021 р. до 2020р.		Зміна (+,-) 2022 р. до 2021р.	
	Сума тис. грн.	Сума тис. грн.	Сума тис. грн.	абсолютна , тис. грн.	відносна, %	абсолютна , тис. грн.	відносна, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Доходи від страхової діяльності, у т.ч.:	660443	767254	882002	106811	16,2	114748	15,0
- чистий дохід від реалізації	472271	603442	730089	131171	27,8	126647	21,0
- інші операційні доходи (від зміни страхових резервів, інші операційні доходи)	188172	163812	151913	-24360	-29,4	-11899	-7,3
Доходи від інвестиційної діяльності	56039	51628	60200	-4411	-7,9	9572	18,5
Інші доходи (від проведення операцій, не пов'язаних зі страхуванням та перестрахованням)	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Всього доходів	716482	818882	942202	102400	14,3	123320	15,1

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Дані, наведені в табл. 2.2. підтверджують сталу тенденцію до збільшення прибутку від страхової діяльності компанії протягом періоду з 2020 по 2022 рік. Найбільший внесок у загальний дохід страховика протягом цього періоду складав чистий прибуток від реалізації продукції, а саме страхових послуг. Фінансові надходження, отримані від інвестиційної діяльності, залишалися на низькому рівні протягом розглянутого періоду, в той час як доходи від інших операцій були відсутні.

На рис. 2.4 представлені різні складові вихідних фінансових потоків страхової компанії, що дозволяє провести докладний аналіз її витрат.

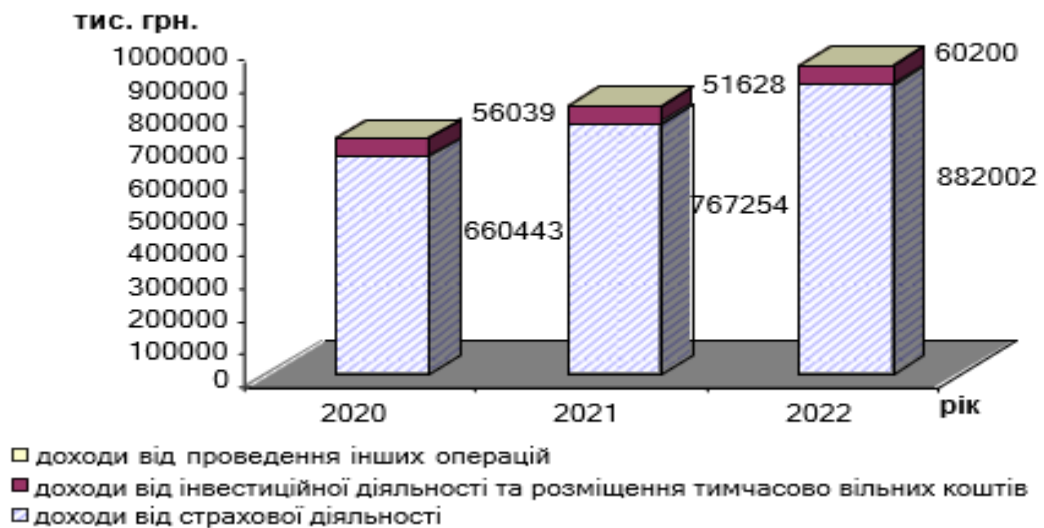

Рисунок 2.4 – Рух та склад прибутку акціонерного товариства "СК "ПЗУ Україна" за період з 2020 по 2022 роки, в тисячах гривень.

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Інформація, представлена рис. 2.4, підтверджує сталу тенденцію до збільшення прибутку від страхової діяльності страхової компанії протягом періоду з 2020 по 2022 рік. Найбільший внесок у загальні доходи страховика протягом вказаного періоду становив чистий прибуток від реалізації продукції, яка є страховими послугами. Фінансові надходження від інвестиційної діяльності залишалися на невисокому рівні протягом досліджуваного періоду, тоді як доходи від інших операцій були відсутні.

На рис. 2.5 показані різні складові вихідних фінансових потоків страхової компанії, що дозволяє провести аналіз її витрат.

Рисунок 2.5 – Елементи вихідних фінансових потоків страхової компанії.
 Джерело: побудовано автором на основі [41]

Розглянемо витрати страхової компанії за період з 2020 по 2022 рік. Дані з табл. 2.3 вказують на стійку тенденцію до збільшення загальних витрат страхової компанії протягом 2020-2022 років. Один з негативних моментів у функціонуванні страхового оператора полягає в зростанні операційних витрат, що зросли на 50,0% порівняно з попереднім роком до кінця розглянутого періоду.

Страхові організації відрізняються від інших галузей своєю особливістю циклу. Це означає, що отримання прибутку від страхової діяльності (страхові внески) відбувається перед тим, як здійснюються основні витрати (на виплату страхових сум та страхові відшкодування), що є першим етапом вихідних фінансових потоків страхової компанії.

Таблиця 2.3 – Динаміка витрат ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна (+,-) 2021 р. до 2020р.		Зміна(+,-) 2022 р. до 2021р.	
	Сума тис. грн.	Сума тис. грн.	Сума тис. грн.	абсолютна тис. грн.	відносна, %	абсолютна тис. грн.	відносна, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Витрати від страхової діяльності, у т. ч.:	643708	785349	902092	141641	22,0	116743	14,9
- чисті понесені збитки за страховими виплатами	167303	234667	292298	67364	40,3	57631	24,6
- операційні витрати	476405	550682	609794	74277	15,6	59112	10,7
Витрати від інвестиційної діяльності	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Витрати від проведення інших операцій, не пов'язаних з веденням страхової та перестрахової діяльності	40	60	47	20	50,0	-13	-21,7
Всього витрат	643748	785409	902139	141661	22,0	116730	14,9

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Значна частина сукупних витрат страхової компанії протягом періоду з 2020 по 2022 роки складалася з операційних витрат. У 2022 році порівняно з 2021 роком ці витрати зросли на 59 112 тис. грн. (що становить 10,7%), а у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 74 277 тис. грн. (15,6%). За даними фінансової звітності страховика, цей зріст витрат відбувся за рахунок значного збільшення витрат на збут. Динаміку та структуру витрат страхової компанії за період з 2020 по 2022 роки можна оцінити на основі рис. 2.6.

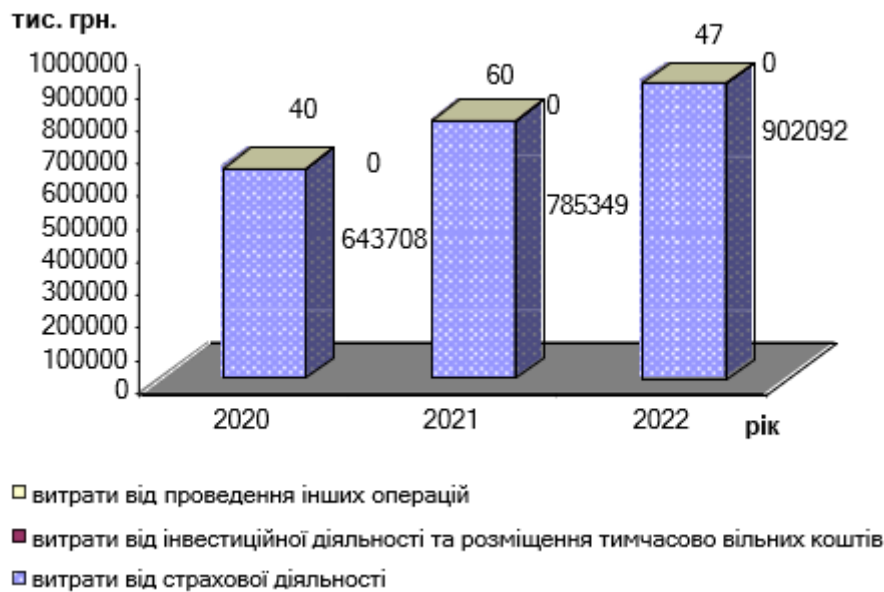

Рисунок 2.6 – Динаміка та структура витрат ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр., тис. грн

Джерело: побудовано автором на основі [41]

У табл. 2.4 наведено зміни у чистому прибутку страхової компанії протягом 2020-2022 років.

Таблиця 2.4 – Динаміка чистого прибутку ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення(+,-) 2021 р. проти 2020 р.		Відхилення(+,-) 2022 р. проти 2021 р.	
	Сума тис. грн.	Сума тис. грн.	Сума тис. грн.	абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Фінансовий результат до оподаткування (від звичайної діяльності)	72734	33473	40063	-39261	-54,0	6590	19,7
Дохід (витрати) з податку на прибуток	-12874	-8772	4622	-4102	-31,9	13394	152,7
Чистий прибуток	59860	24701	44685	-35159	-58,7	19984	80,9

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Дані, представлені в табл. 2.4, демонструють, що в 2020 році прибуток страхової компанії зменшився, але в 2022 році було зафіксоване збільшення в порівнянні з 2021 роком.

Графік динаміки прибутку за період з 2020 по 2022 роки можна побачити на рис. 2.7.

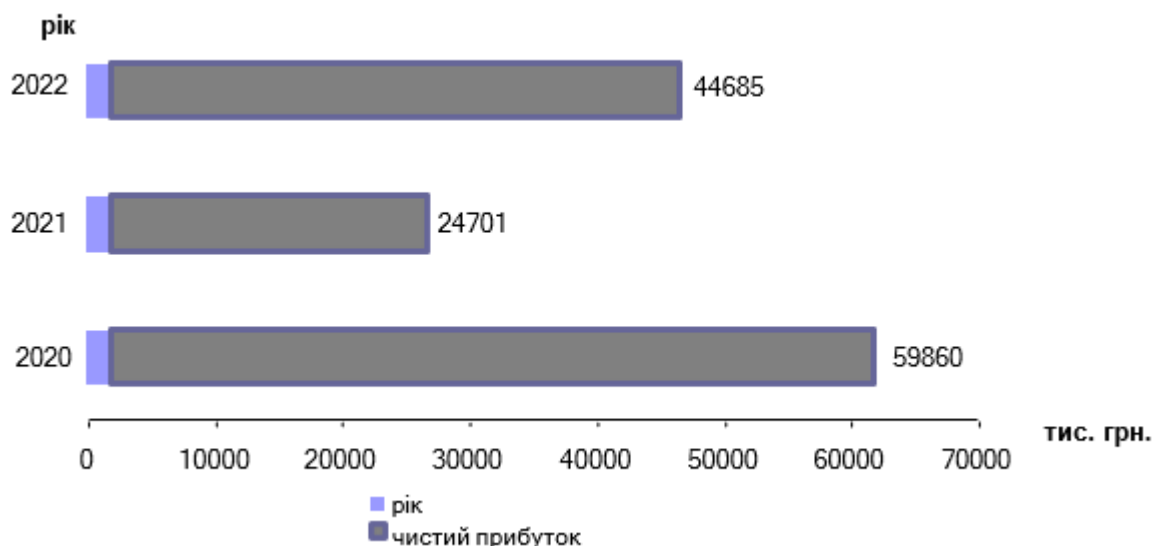

Рисунок 2.7 – Прибуток ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Формування інформації про доходи, витрати, результати діяльності від надання страхових послуг у фінансовій звітності підприємства дозволяє отримати глибоке розуміння фінансової продуктивності страхового підприємства. Цей пункт включає в себе аналіз таких ключових показників, як загальний обсяг доходів, витрат та отриманий результат від страхової діяльності.

Аналіз цих показників дає можливість оцінити ефективність функціонування страхового підприємства, його фінансову стійкість та потенціал для подальшого розвитку.

Враховання цих факторів дозволяє забезпечити об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства та прийняття належних управлінських рішень для подальшого розвитку.

2.3 Аналітична оцінка показників рентабельності підприємства, ефективності його діяльності

Проведений аналіз фінансових результатів від операційної діяльності ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" є важливою складовою в оцінці його загального впливу на ринок та економіку. Основним завданням цього дослідження є визначення

ефективності господарської діяльності основного підприємства шляхом вивчення співвідношення між прибутком та інвестованим капіталом, витраченими ресурсами та іншими ключовими факторами. Цей аналіз дозволяє детально проаналізувати результати діяльності компанії та зрозуміти, наскільки інтенсивною та успішною є її діяльність.

Оцінка ефективності, здійснена за допомогою аналізу рентабельності, виступає важливим інструментом для розуміння того, наскільки прибутковою є діяльність підприємства. Рентабельність, що також відома як показник економічної ефективності, має гнучкість в інтерпретації, оскільки можна вибирати основу для аналізу. Цю основу може складати як весь обсяг діяльності підприємства в цілому, так і окремі підрозділи, види діяльності, певні продукти чи ресурси, використані підприємством. Результатом аналізу рентабельності є визначення того, який прибуток генерується підприємством за кожну гривню, витрачену на його діяльність. Це дозволяє здійснити об'єктивну оцінку ефективності та прибутковості підприємства.

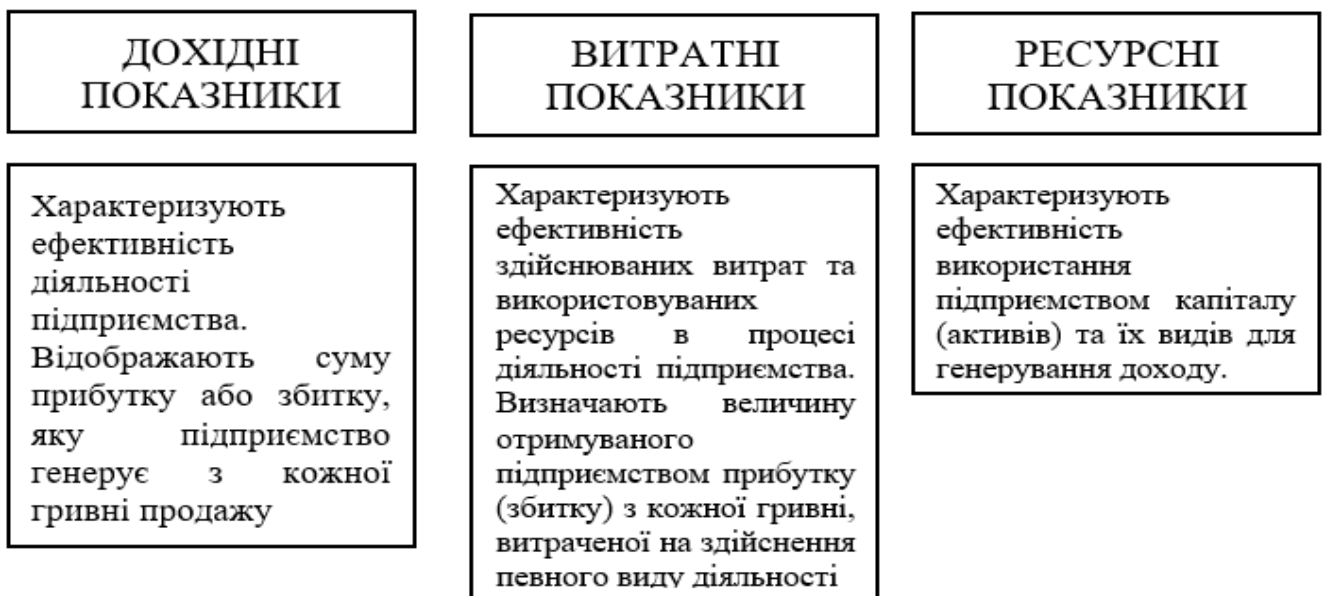

Рисунок 2.8 – Характеристика груп рентабельності

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Один з підходів до оцінки прибутковості підприємства включає розподіл показників на різні категорії, що дозволяє розглядати його прибутковість з різних точок зору та оцінювати різні аспекти продуктивності в залежності від мети

аналізу. Цей метод об'єднує показники рентабельності у такі основні групи: дохідні, витратні та ресурсні. Характеристика цих груп рентабельності за економічним змістом представлена на рис. 2.8.

Ця характеристика вказує на те, що кожний показник рентабельності ґрунтується на отриманому прибутку та витратних ресурсах або витратах. У такому контексті максимальне значення прибутку має велике значення, тоді як витрати та ресурси, навпаки, мають тенденцію до мінімізації. Це свідчить про те, що ефективне використання ресурсів та оптимізація витрат сприяють досягненню максимальної рентабельності підприємства.

Поділ рівнів прибутковості залежить від того, з якими факторами порівнюється прибутковий показник. Показники рентабельності ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" відображають співвідношення між прибутком або збитком від реалізації послуг і чистими доходами підприємства. Метод доходу дозволяє аналізувати різні типи послуг, операцій або загальну діяльність підприємства. Показники рентабельності, що базуються на витратному підході, включають прибуток або збиток від реалізації, аналогічно до доходних, а також витрати на конкретні види послуг, діяльності та відношення валового та чистого прибутку або збитку до повної собівартості послуг чи витрат. Ресурсні показники складаються з прибутку або збитку до оподаткування відносно вартості активів, власного капіталу або інших їх складових, в залежності від поставленої мети.

Фінансова міцність і надійність страхової фірми лежить в основі її фінансової стійкості. У широкому змісті, ця стійкість визначається її здатністю дотримуватися фінансових зобов'язань перед клієнтами та контрагентами вчасно та ефективно.

Відповідно до цього, фінансова стійкість страхової компанії перевіряється її здатністю виконати зобов'язання згідно з укладеними страховими угодами навіть у найскладніших умовах. Це передбачає наявність достатніх фінансових ресурсів, які забезпечують відшкодування збитків або виплати страхового відшкодування своєчасно та в повному обсязі.

Оцінка платоспроможності базується на рівні та структурі активів компанії, що є важливими показниками фінансового здоров'я. Ці активи включають у себе

інвестиції у цінні папери, нерухомість, а також рахунки та депозити в банках. Їхній обсяг і розподіл демонструють здатність компанії відповідати за свої фінансові зобов'язання.

Завданнями страхового підприємства, у свою чергу, є включення статутного та резервного капіталу, технічних резервів, а також прибутку. Разом з активами, ці зобов'язання формують основу для оцінки платоспроможності та фінансової стійкості компанії в контексті її здатності виконати свої зобов'язання перед страхувальниками та іншими зацікавленими сторонами.

Отже, платоспроможність виступає як ключовий показник діяльності страхового оператора з точки зору його клієнтів. Страховик вважається неспроможним, якщо його активи виявляються неадекватними або недоступними у визначений період для здійснення виплат у разі настання страхових подій. Фінансова стійкість страховика безпосередньо залежить від адекватності формування його страхових резервів.

Забезпечення фінансової стійкості страховиків регулюється законом України «Про страхування». Зокрема, стаття 31 цього закону встановлює обов'язок страховиків дотримуватись таких умов:

- Вимога до матеріального статутного капіталу та гарантійного фонду.
- Формування адекватних страхових резервів для майбутніх виплат страхових сум та страхових відшкодувань.
- Збереження фактичного рівня фінансової стійкості страховика на рівні, що перевищує нормативно встановлений рівень [20].

На будь-яку дату фактичний рівень фінансової стійкості страховика повинен бути вище, ніж нормативно встановлений. Алгоритм розрахунку цих рівнів для різних видів страхування, окрім страхування життя, наведено у табл. 2.5.

Проте, не зважаючи на його важливість, цей показник не враховує всіх аспектів страхової діяльності, таких як обсяги страхових виплат за окремими операціями, ризик на кожного страхувальника, адекватність страхових резервів, ліквідність активів та інші. Тому для оцінки фінансової стійкості страховика, цей

показник використовується разом з іншими фінансовими показниками.

Таблиця 2.5 – Розрахунок оцінки платоспроможності страховика

Показник	Розрахунок
1. Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи)	Активи - Нематеріальні активи - Загальна сума зобов'язань
2. Розрахунковий (нормативний) запас платоспроможності – більша з двох величин	1) [сума надходжень страхових премій за попередні 12 місяців – 0,5х(сума страхових премій, належних перестраховикам)]х0,18 2) [сума здійснених виплат протягом попередніх 12 місяців – 0,5х(сума страхових виплат, компенсованих перестраховиками)] х0,26
3. Маржа платоспроможності	Обсяг перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Для визначення нормативного запасу платоспроможності даного страховика за період з 2020 по 2022 роки, ми використаємо метод розрахунку на основі страхових премій.

у 2020 р.: $(1\ 120\ 361 - (601\ 495 \times 0,5)) \times 0,18 = 147\ 530,4$ тис. грн.

у 2021 р.: $(1\ 287\ 795 - (625\ 754 \times 0,5)) \times 0,18 = 175\ 485,2$ тис. грн.;

у 2022 р.: $(1\ 516\ 950 - (715\ 747 \times 0,5)) \times 0,18 = 208\ 633,8$ тис. грн.

Для визначення нормативного запасу платоспроможності страховика за період з 2020 по 2022 роки методом розрахунку на основі страхових виплат, потрібно виконати наступні кроки:

у 2020 р.: $(314\ 406 - (162\ 986,8 \times 0,5)) \times 0,26 = 60\ 557,3$ тис. грн.;

у 2021 р.: $(453\ 770 - (219\ 103 \times 0,5)) \times 0,26 = 89\ 496,8$ тис. грн.;

у 2022 р.: $(562\ 564 - (298\ 782 \times 0,5)) \times 0,26 = 107\ 424,9$ тис. грн.

Отже, науково доведено, що нормативний запас платоспроможності може бути визначений на основі значень, отриманих методом розрахунку за зібраними страховими внесками, оскільки ці показники переважають за обсягом порівняно з результатами, отриманими за методом розрахунку за виплаченими страховими виплатами.

Аналіз даних, зазначених у табл. 2.6, підтверджує, що протягом 2020-2022

років у розглянутій страховій компанії спостерігалось перевищення фактичного запасу платоспроможності над її нормативним запасом. Це говорить про високий рівень платоспроможності компанії.

На рис. 2.9 зображено співвідношення та динаміку фактичного і нормативного запасу платоспроможності страховика протягом розглянутого періоду.

Таблиця 2.6 – Основні показники забезпечення платоспроможності ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Зміна (+,-)	
	2010	2021	2022	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Статутний капітал	19407	19407	19407	0	0
Страхові резерви	607329	825585	1277616	218256	452031
Фактичний запас платоспроможності	227100	255462	730870	28362	475408
Нормативний запас платоспроможності	147530,4	175485,2	208633,8	27954,8	33148,6
Маржа платоспроможності	79569,6	79976,8	522236,2	407,2	442259,4

Джерело: побудовано автором на основі [41]

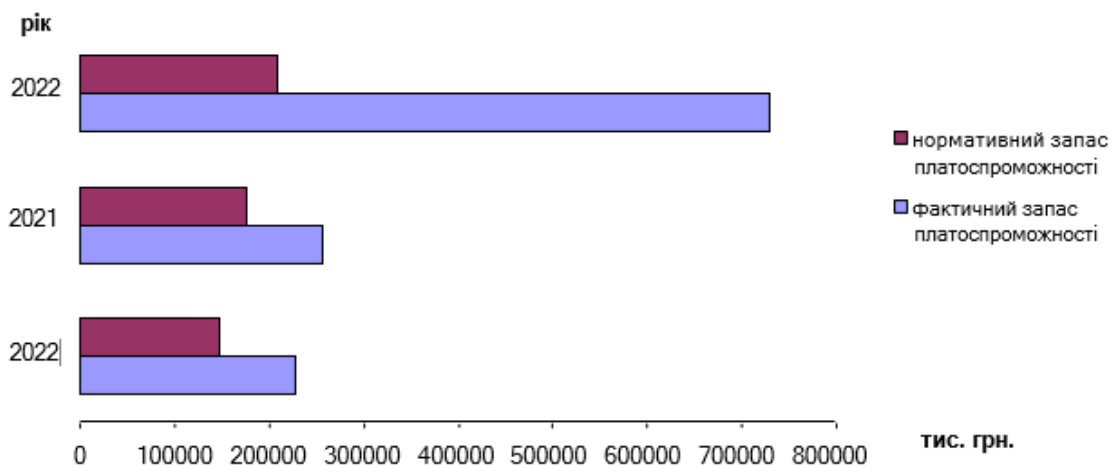

Рисунок 2.9 – Відношення фактичного та нормативного запасу платоспроможності ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Піднесення рівня платоспроможності Публічного акціонерного товариства "Страхова компанія "ПЗУ Україна" відзначається стабільною тенденцією до зростання протягом періоду з 2020 по 2022 роки. Цей рух обумовлений значним підвищенням як нормативного, так і фактичного рівня платоспроможності

страховика.

Для більш глибокого оцінювання фінансової стійкості досліджуваного страхового підприємства необхідно ретельно проаналізувати обсяги його бруто страхових внесків, що є ключовим джерелом формування страхових резервів, необхідних для виплати страхових компенсацій та, відповідно, забезпечення його фінансової стабільності. Також важливо дослідити тенденції у страхових виплатах, здійснених страховою компанією протягом періоду 2020-2022 років.

Графічне відображення змін обсягів бруто страхових внесків та страхових виплат відповідного страхового оператора за зазначений період наведено на рис. 2.10.

Аналіз візуальних даних, наведених на рис 2.10, свідчить про виражену тенденцію зростання як загального обсягу зібраних бруто страхових внесків, так і валових страхових відшкодувань у Публічного акціонерного товариства "Страхова компанія "ПЗУ Україна" у всіх сферах страхування протягом періоду з 2020 по 2022 роки.

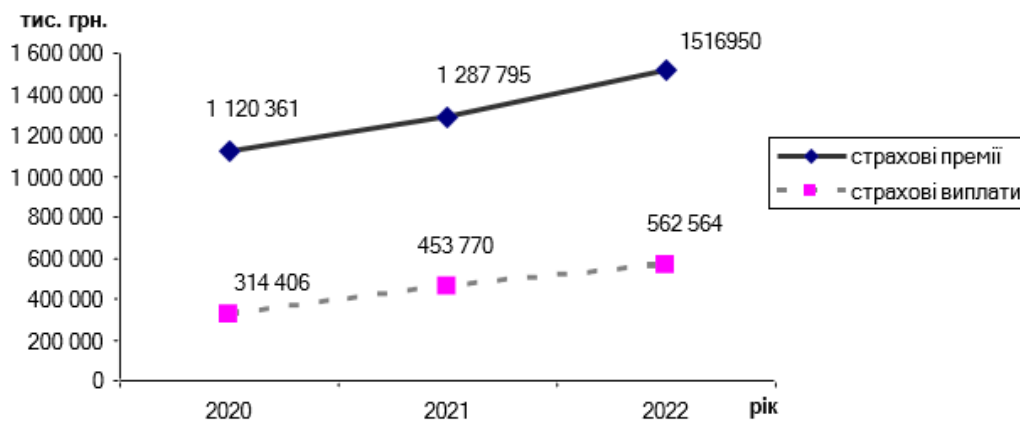

Рисунок 2.10 – Темпи зміни величини страхових внесків та суми страхових виплат ПРАТ "Страхова компанія "ПЗУ Україна" за період з 2020 по 2022 роки, виражені в тисячах гривень.

Джерело: побудовано автором на основі [41]

У зв'язку з утворенням та використанням грошових резервів, зростанням обсягів оплати за страхування виявляється як позитивне явище для діяльності розглянутої страхової організації. Це пояснюється тим, що зібрані кошти від страхових внесків є базою для утворення грошових резервів. Це свідчить про високу здатність страхової компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами

згідно укладених страхових угод. Оскільки страхові внески є основним джерелом доходів від страхової діяльності, буде проведено аналіз змін та структури зібраних страхових внесків Публічного акціонерного товариства "Страхова компанія "ПЗУ Україна" за період з 2020 по 2022 роки.

У табл. 2.7 наведені суми оплати за різними категоріями страхування, які надійшли до Публічного акціонерного товариства "Страхова компанія "ПЗУ Україна" протягом періоду з 2020 по 2022 роки.

Таблиця 2.7 – Надходження страхових премій ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2020-2022 рр., тис. грн.

Види страхування	2020 рік	2021 рік	Абсолютна зміна		
			2022 рік	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
1	2	3	4	5	6
Страховання автотранспортних засобів (каска)	220711,1	279452	338358	58740,9	58906
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів	134443,3	171777	203809	37333,7	32032
Страховання за договорами «Зелена картка»	129961,9	127448	127915	-2513,9	467
Страховання майна	103073,2	140201	162470	37127,8	22269
Особисте страхування (медичне, туристичне, від нещасних випадків)	257683,0	199636	381612	-58047	181976
Страховання вантажів (карго)	36971,9	37378	26708	406,1	-10670
Страховання будівельно-монтажних ризиків	18934,1	18951	21403	16,9	2687
Страховання на випадок втрати прибутку від перерв у виробництві	18037,8	18716	19641	678,2	925
Інші види страхування	203233,5	294236	235034	91002,5	-59202
Всього	1120361	1287795	1516950	167 434	229155

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Аналіз даних у табл. 2.7 відображає збільшення суми оплати за всіма видами страхування, що проводив страховий оператор. У 2022 році спостерігалось підвищення на 229155 тис. грн. у порівнянні з 2021 роком та на 167434 тис. грн. у порівнянні з 2020 роком. Проте, у 2022 році відбулося зменшення суми оплати порівняно з 2021 роком за різними категоріями страхування, зокрема за

страхуванням вантажів і багажу (карго), де вона скоротилася на 10670 тис. грн., та за іншими типами страхування, де відмічалось зменшення на 59202 тис. грн.

Структура страхових премій, що були зібрані страховиком у 2022 році, відображена на рис. 2.11.

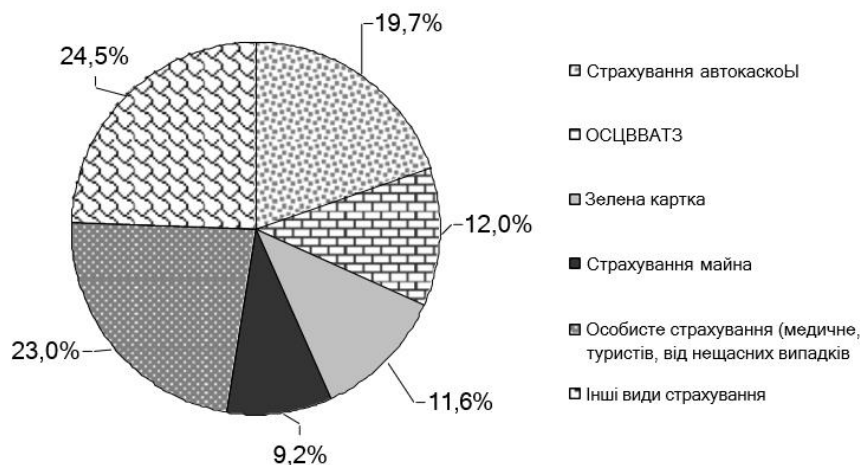

Рисунок 2.11 – Структура страхових премій ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА", зібраних у 2022 р.,%

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Виплати за страховими випадками і страхові компенсації є основним елементом вихідних фінансових потоків страхової фірми, що робить їх найвагомішою статтею витрат для страховика.

Проведемо аналіз структури страхових виплат страхової фірми за 2022 рік, який представлений на рис. 2.12.

Страхові виплати та страхові компенсації є важливим аспектом фінансової діяльності страхових компаній, оскільки вони представляють собою витрати, пов'язані з відшкодуванням завданих збитків або збитків, що виникають внаслідок страхових подій. Ці виплати включають в себе відшкодування збитків, компенсації пошкоджень майна, лікувальні витрати та інші витрати, передбачені умовами страхових полісів.

У 2023 році, так само як і в будь-якому іншому році, характеристика страхових виплат може виявитися дуже різноманітною і буде залежати від різних видів страхових продуктів, що надає компанія, а також від страхових ризиків, з якими вони зіштовхуються. Різноманіття може включати автомобільне страхування, медичне страхування, страхування майна та багато іншого.

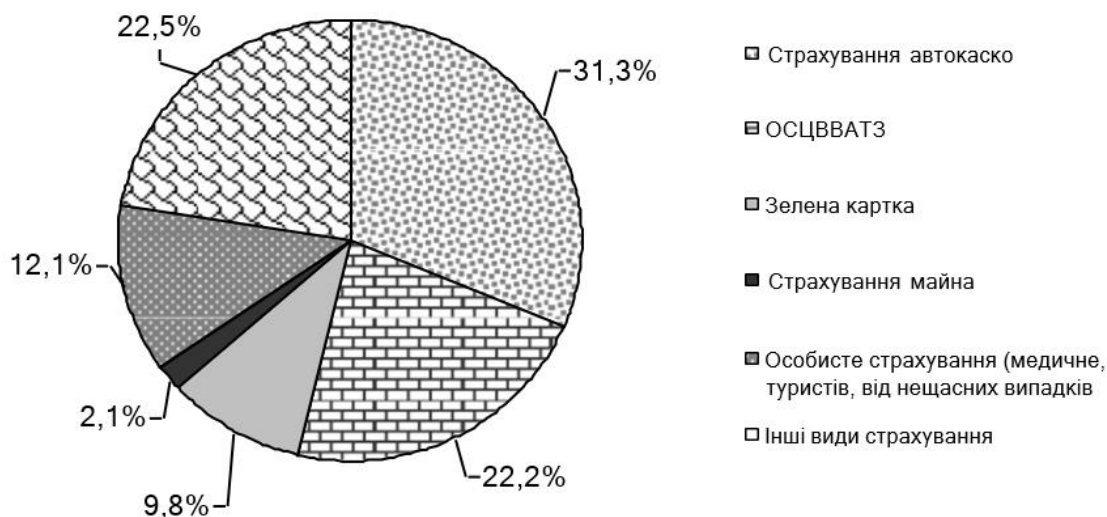

Рисунок 2.12 – Структура страхових виплат ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" за 2022 р.,%

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Структура страхових виплат може бути представлена у вигляді розбивки за категоріями страхових подій або за видами страхових продуктів. Це допомагає страховій компанії краще розуміти, на які типи ризиків витрачаються кошти, і може бути корисною для подальшого управління ризиками та планування бюджету.

Згідно з даними, представленими на рис. 2.11, у 2022 році розподіл страхових виплат страхової компанії мав такий характер: автокаско складало найбільший відсоток в обсязі страхових виплат (31,3%), тоді як особисте страхування (медичне, туристичне, від нещасних випадків) становило 12,1%. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів складало 22,2% від загального обсягу страхових виплат, а страхування "Зелена картка" (при виїзді за кордон) - 9,8% від загальної суми страхових виплат.

Один із ключових показників ефективності роботи будь-якої страхової компанії - це відношення суми виплачених страхових відшкодувань до загальної величини зібраних страхових премій за певний період. Ця метрика відображає рівень зобов'язань страховика перед його клієнтами за укладеними страховими угодами. Згідно з міжнародними стандартами, ефективний рівень виплат страхової компанії повинен становити щонайменше 70%.

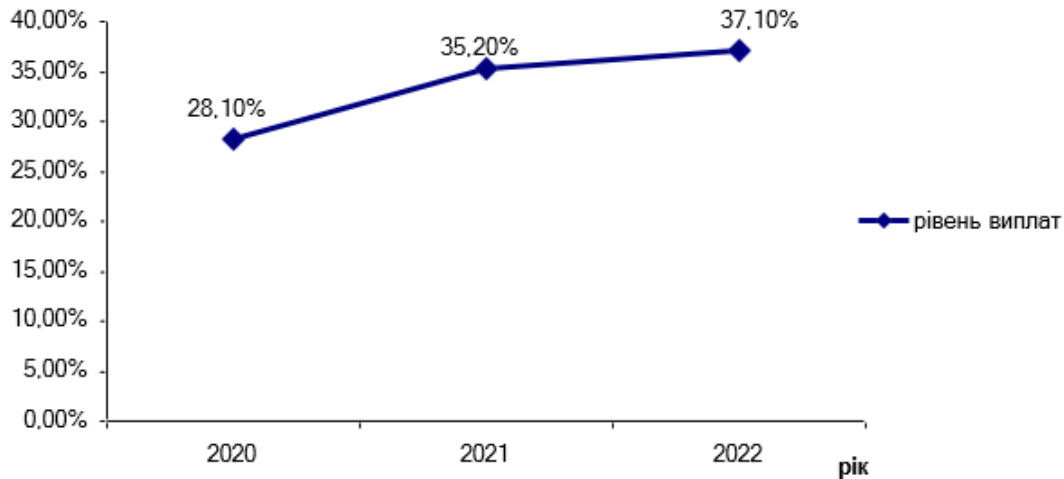

Рисунок 2.13 - Тенденція зміни обсягу виплат за всіма видами страхування у ПРАТ "Страхова Компанія "ПЗУ Україна" протягом періоду з 2020 по 2022 роки, виражена у відсотках.

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Аналіз інформації, представленої на рис. 2.13, дозволяє зробити наступні висновки щодо зміни рівня страхових виплат у досліджуваній страховій компанії. У 2021 році рівень виплат склав 35,2%, що свідчить про зростання в порівнянні з попереднім 2020 роком, коли цей показник становив 28,1%. У 2022 році рівень страхових виплат також був високим і склав 37,1%. Згідно з цими даними, у 2022 році рівень страхових виплат збільшилась на 1,9% в порівнянні з попереднім 2021 роком, а у 2021 році він збільшився на 7,1% у порівнянні з 2020 роком. Незважаючи на цю позитивну тенденцію для фінансової діяльності страховика, рівень страхових виплат все ще не досягає міжнародних стандартів, що становлять 70%.

Треба відзначити, що навіть при не досягненні цих стандартів, спостерігається позитивна тенденція до зростання рівня страхових виплат. Це свідчить про довіру страхувальників до страховика та стабільність його фінансової діяльності.

ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" виконує свої зобов'язання перед клієнтами відповідно до Правил та умов страхування, на підставі яких укладені договори страхування.

У 2023 році СК «ПЗУ Україна» виплатила своїм клієнтам 46,4 млн грн, що на 1 млн грн більше, ніж у 2022-му.

Сума виплат клієнтам СК «ПЗУ Україна» за 2023 рік розподілилася таким чином:

Виплати у зв'язку із закінченням строку дії договорів страхування у 2023 році збільшились на 4 млн грн порівняно із 2022 роком та досягли 21,3 млн грн, що становить 46% від усіх здійснених Компанією страхових виплат.

Виплати за іншими страховими подіями склали 25,1 млн грн або 54%. Насамперед це виплати застрахованим особам у разі травм, критичних захворювань, у зв'язку із встановленням групи інвалідності, а також допомога сім'ям у разі смерті застрахованої особи.

У 2023 році, клієнти СК «ПЗУ Україна» отримали виплати за 1800 страховими випадками.

ВИСНОВКИ

Результати аналізу фінансової стабільності страхової компанії, який був виконаний у моєму дипломному дослідженні, привели до таких висновків:

1. За результатами вивчення наукової літератури стало очевидним, що термін "фінансова стійкість страхової компанії" можна визначити як здатність організації керувати грошовими потоками таким чином, щоб вона могла вчасно та повністю виконувати свої зобов'язання перед усіма зацікавленими сторонами ринку, незалежно від того, чи виникають вони внаслідок зовнішніх або внутрішніх факторів, на протязі визначеного періоду. Ця здатність забезпечується шляхом ефективного використання як залучених, так і власних фінансових ресурсів, а також здатністю адаптуватися до змінюючогося економічного середовища та використання нових умов для розвитку компанії на основі зростання прибутку та капіталу. Фінансова стійкість також полягає у збалансованості витрат та зобов'язань страховика з фінансовими ресурсами в умовах впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

2. Доходи, витрати та фінансові результати базового підприємства розглядалися з урахуванням лише операційної діяльності, що є ключовим аспектом в управлінні підприємствами, оскільки значна частина прибутку формується саме від операційної діяльності. Основним джерелом доходу для ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" є надання послуг бездротового електрозв'язку.

3. Аналіз фінансово-господарської діяльності ПРАТ СК "ПЗУ УКРАЇНА" показав, що основна сфера діяльності страховика полягає у наданні послуг зі страхування (крім страхування життя) та перестраховування. Дослідження активів та капіталу свідчить про тенденцію до зростання їх обсягів протягом періоду з 2020 по 2022 роки. Оборотні активи відносно загальної величини активів у 2022 році склали 67,0%, у 2020 році - 57,8%, а у 2021 році - 67,9%. Страхові резерви та власний капітал страховика також показали тенденцію до зростання в цей період. Наприклад, власний капітал у 2022 році збільшився на 28,5% порівняно з 2021 роком і на 11,2% порівняно з 2020 роком. Чистий прибуток за цей період

відзначався коливальною динамікою, збільшившись у 2022 році на 80,9% порівняно з 2021 роком, але зменшившись у 2021 році на 58,7% в порівнянні з 2020 роком.

4. Протягом періоду з 2020 по 2022 роки у страховій компанії спостерігалось перевищення фактичного рівня фінансової стійкості над нормативним, встановленим відповідно до зібраних страхових внесків. Динаміка рівня фінансової стійкості у ПАТ "Страхова Компанія "ПЗУ Україна" показує стабільну тенденцію до зростання протягом цього періоду завдяки високому приросту як нормативного, так і фактичного рівнів фінансової стійкості. Обсяги страхових внесків та страхових відшкодувань за всіма видами страхування також продемонстрували постійну тенденцію до зростання. Найбільш значні обсяги страхових внесків на кінець 2022 року були зібрані зі страхування автокаско (19,7%), обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів (12,0%), страхування "Зелена карта" (11,6%) та особистого страхування (23,0%).

5. Результати обчислення коефіцієнта платоспроможності Приватного акціонерного товариства "Страхова Компанія "ПЗУ Україна" на основі платоспроможного капіталу, визначеного відповідно до методики, запропонованої в Директиві Європейського Парламенту та Ради Європи "Solvency II", свідчать про високий рівень фінансової стійкості цієї страхової компанії. У 2022 році коефіцієнт перевищував значення "1" більше ніж у 4 рази. Зазначений підхід дозволяє встановити, що необхідний рівень платоспроможного капіталу (SCR) є цільовим рівнем капіталу для запобігання неплатоспроможності страховика. Для обчислення SCR українські страхові компанії можуть використовувати стандартну формулу, рекомендовану Європейською організацією страхування і пенсійного забезпечення (EIOPA), або використовувати внутрішню модель, адаптовану до умов функціонування національного страхового ринку

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ситник Г.В., Архіпов Н.М. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. Харків, 2018. №1. С. 223-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_1_30 (дата звернення: 03.04.2024).
2. Безбах І. Особливості обліку інших операційних доходів. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця, 2018. № 49. С. 26-29. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/26_04_4.9.pdf#page=26 (дата звернення: 03.04.2024).
3. Сидор Г.В., Андрусів У.Я. Теоретичні аспекти інвестиційної діяльності: понятійний апарат. *Економіка і культура України в світових глобалізаційних процесах: позиціонування і реалії: тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф.* (м.Київ, 21-22 березня 2018 р.). 2018. С. 109-111.
4. Дяченко Ю.О., Плетенецька С.М. (2018). Фінансова діяльність на підприємстві. *Актуальні питання сучасної науки та практики: матеріали науково-практичної конференції* (м. Київ, 15 листопада 2018 р.). 2018. С. 141-144.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід": затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 04.04.2024).
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 10.04.2024).
7. Мендусь А. І. Класифікація витрат підприємства та критерії їх визнання. *Сучасні теоретичні та практичні аспекти антикризового регулювання економіки в умовах європейської інтеграції*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 31 жовтня 2020 р.). 2020. С. 155-159.

8. Осадча О.О. Інформаційне забезпечення результатів господарської діяльності: обліково-аналітичні підходи: монографія. Рівне: НУВГП, 2015. 307 с.

9. Сябер Є.О. Фактори формування прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2018. №6 (2), С. 431-435.

10. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язання і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 05.05.2024).

11. Лень В.С., Клімчук О.В. Формування у бухгалтерському обліку податкової собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг). *Вісник ЧДТУ. Економічні науки*. 2018. Вип. 1. С.287-294.

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід»: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012 №929_025.. Дата оновлення: 01.01.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 07.05.2024).

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 29.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 08.05.2024).

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 17.02.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 08.05.2024).

15. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Доходи від договорів з клієнтами»: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01 січня 2012 р. Дата оновлення: 16.08.2022 р. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення 09.05.2024).

16. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 Дата

оновлення: 30.12.2013 р. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення 09.05.2024).

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01 січня 2012 р. Дата оновлення: 01.01.2012 р. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення 10.05.2024).

18. Синькевич Н.І., Співак С.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2016. 136 с.

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 01.05.2024).

20. Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.zakon.rada.gov.ua (дата звернення 10.05.2024).

21. Приймак С.В., Костишина М.Т., Долбнєва Д.В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 53с.

22. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб.; робочий зошит. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.

23. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2016. 430 с.

24. Про затвердження Порядку визначення середньозваженого значення показника рентабельності для зіставної юридичної особи для цілей трансфертного ціноутворення: постанова КМУ від 29.03.2017 р. № 191. Дата оновлення: 29.03.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 07.05.2024).

25. Степаненко О.І., Павловська, Х.Ю. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Причорноморські економічні студії*. Одеса. 2022. № 75. С. 93-101. URL: http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/37946/Pavlov_20221.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 08.05.2024)

26. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. –

Київ. КНЕУ, 2000. 578 с.

27. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута». 2016. С. 832.

28. Ловінська Л.Г., Жилкіна Л.В., Голенко О.М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2014. 370 с.

29. Шмиголь Н.М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством. *Економіка та підприємництво*. Запоріжжя: Вид-во Класичного приватного університету. 2009. № 7. С. 221-225.

30. Камінська Т.Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку. *Науковий вісник НУБіП України*: зб. наук. праць. 2010. Вип. 154. С. 25-31

31. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 12. Ч. 1. С. 203 – 205

32. Е.Ф. Дербін. Економічна теорія і державний сектор: теорія, практика, термінологія, джерела: навч. Посібник. Українська академія держ. управління при Президентові України. Київ. 1997. Вид-во УАДУ. 106 с.

33. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2006. 334 с.

34. Задорожній З.В. Внутрішньогосподарський облік у будівництві: методологія і організація: дис. доктора екон. наук: 8.00.09. Тернопіль, 2007. 40 с.

35. Котова С. Класифікація видатків медичних установ з урахуванням напрямів надання послуг. *Економічний аналіз*. Вип. 9. Ч. 2. 2011. С. 248-253.

36. Волкова І.А. Фінансовий облік: навч. посіб. 2. Київ. «Центр учбової літератури». Київ, 2016 р. 224 с.

37. Лебедева А.М. Методичні аспекти аналізу рентабельності діяльності підприємства. *Вісник Одеського національного університету*. Вип. 3-4. 2012. С. 29.

38. Степаненко О.І. Дефініція категорії «прибуток»: науковий аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*: зб. наук. пр. Київ, 2022. Випуск №1(87).

C.89-96. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_87_2022_ukr/15.pdf (дата звернення 02.05.2024)

39. Чобан Є.І., Форкун І.В. Економічна сутність фінансових результатів підприємства та їх класифікація. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика. Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених*. Хмельницький, 2021. С. 30-33. URL: <https://fbss.khmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/9/2-51.pdf#page=31> (дата звернення 09.05.2024)

40. Сосіна Ю.С., Гринь В.П. Методичні засади здійснення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *ЗНУ. Economics*. Запоріжжя. 2019. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.15.html> (дата звернення: 02.05.2024)

41. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

42. ПрАТ СК "ПЗУ Україна" Фінансова звітність. 2024 URL: <https://www.pzu.com.ua/about/finance/reports.html> (дата звернення: 10.05.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "ПЗУ Україна"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			29.03.2023
			20782312

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2022 рік
Форма №3

⊕

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	4 630	5 798
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	2 420	2 341
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	16 413	2 259
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	20 966	29 904
Надходження від операційної оренди	3040	616	786
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	1 303 795	1 725 334
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	85 442	212 629
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(330 217)	(783 889)
Праці	3105	(152 447)	(152 672)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(36 077)	(36 552)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(111 690)	(105 693)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(70 995)	(63 638)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(652)	(1 115)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(40 043)	(40 940)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(50 575)	(77 516)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(555 009)	(680 973)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(96 895)	(96 759)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	101 372	44 997

Окремий Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2022 р

Актив	Код рядка	При-мітка	31 грудня 2022 р.	31 грудня 2021 р.
1	2	3	4	5
<i>(у тисячах гривень)</i>				
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6	9,990	11,383
первісна вартість	1001	6	22,869	22,188
накопичена амортизація	1002	6	12,879	10,805
Незавершені капітальні інвестиції	1005		-	-
Основні засоби	1010	5	37,192	32,209
первісна вартість	1011	5	69,435	60,707
знос	1012	5	32,243	28,498
Інвестиційна нерухомість	1015		8,398	7,930
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035	7	201,924	256,451
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	10	-	-
Відстрочені податкові активи	1045		-	-
Відстрочені аквізиційні витрати ¹	1060	8	90,708	69,265
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	9	165,461	136,934
Інші необоротні активи	1090	10	388	385
Усього за розділом I¹	1095		514,061	514,557
II. Оборотні активи				
Запаси	1100		3,799	4,767
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10	127,644	91,937
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	10	4,876	3,671
з бюджетом	1135		3	60
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	10	160,314	115,361
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10	5,780	497
Поточні фінансові інвестиції	1160	12	237,818	129,604

**Окремий Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за
2022 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	При-мітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
<i>(у тисячах гривень)</i>				
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	21	603,442	472,271
Премії підписані, валова сума	2011	21	1,287,795	1,120,361
Премії, передані у перестраховання	2012	21	(625,754)	(601,495)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	21	(88,874)	(96,910)
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	21	30,275	50,315
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		-	-
Чисті понесені збитки за страховими виплатами ³	2070	22	(234,667)	(167,303)
Валовий:				
Прибуток	2090		368,775	304,968
Збиток	2095		-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	16	(39,273)	(45,331)
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	16	(129,382)	(86,518)
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	16	90,109	41,187
Інші операційні доходи	2120	26	163,812	188,172
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		25,508	31,636
Адміністративні витрати	2130	23	(136,957)	(122,118)
Витрати на збут	2150	24	(316,853)	(268,868)
Інші операційні витрати	2180	27	(57,599)	(40,088)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток	2190		-	16,735
Збиток	2195		(18,095)	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	25	51,628	56,039
Інші доходи	2240		-	-
Фінансові витрати	2250		-	-
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270		(60)	(40)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток	2290		33,473	72,734
Збиток	2295		-	-

³ Чисті страхові виплати включають в себе чисту суму виплат і частку перестраховика у страхових виплатах.

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
<i>(у тисячах гривень)</i>				
Дохід (витрати) з податку на прибуток	2300	20	(8,772)	(12,874)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		24,701	59,860
збиток	2355		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
<i>(у тисячах гривень)</i>				
Дооцінка (уцінка) необоротних активів*	2400		2,325	1,059
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів**	2405		(369)	551
Накопичені курсові різниці	2410		-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		-	-
Інший сукупний дохід	2445		-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		1,956	1,610
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	20	-	21
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		1,956	1,631
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		26,657	61,491

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500		11,175	10,192
Витрати на оплату праці	2505		116,769	104,276
Відрахування на соціальні заходи	2510		21,056	19,064
Амортизація	2515		10,012	7,006
Інші операційні витрати	2520		626,337	503,170
Разом***	2550		785,349	643,708

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	14	1,940,727	1,917,295
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	14	1,940,727	1,917,295
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, у гривнях	2610		12.73	31.22
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, у гривнях	2615		12.73	31.22
Дивіденди на одну просту акцію, у гривнях	2650		-	-

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
за 2022 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
<i>(у тисячах гривень)</i>			
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	7,512	4,278
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	1,529	1,511
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	769	1,403
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	8,979	9,476
Надходження від операційної оренди	3040	748	715
Надходження від страхових премій	3050	1,254,641	1,083,808
Інші надходження	3095	113,313	18,940
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)*	3100	(574,014)	(554,285)
Праці	3105	(97,101)	(81,513)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(22,572)	(19,134)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(63,200)	(85,250)
Зобов'язання з податку на прибуток**	3116	(36,815)	(62,086)
Зобов'язання з податку на додану вартість	3117	(1,418)	(1,036)
Зобов'язання з інших податків і зборів	3118	(24,967)	(21,408)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(84,048)	(79,670)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(439,195)	(295,084)
Інші витрачання	3190	(63,683)	(63,566)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	43,678	(57,921)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	172,616	237,066
необоротних активів	3205	1,209	1,632
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	56,696	51,017
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	113,600	52,350
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(168,670)	(353,524)
необоротних активів	3260	(11,765)	(14,711)
Виплати за деривативами	3270	-	-